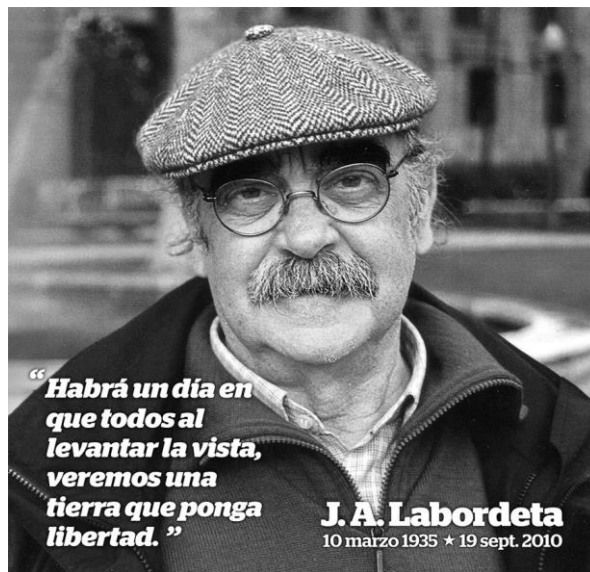

XXIII SETMANA INTERNACIONAL DE CINEMA FORMATIU

La llibertat i el Cinema Formatiu

de dilluns 20 a divendres 24 de Novembre 2017
Saló de Graus. Edifici Migdia I, 4ª planta
Campus Mundet. Universitat de Barcelona

organitza el Seminari de Cinema Formatiu
Grup d'Investigació i Assessorament Didàctic. GIAD
coordinació: Astrid Castells i Núria Rajadell
amb el suport de la Facultat d'Educació

XXIII Setmana de Cinema Formatiu: La llibertat i el Cinema Formatiu 2017
PROGRAMA

HORARI	PEL·LÍCULES	EQUIP DE PROFESSORAT
DILLUNS 20 10.30-12.30 h.	SESSIÓ INAUGURAL TAULA RODONA INAUGURAL	Josep Alsina Masmitjà Vicedegà de la Facultat d'Educació Núria Lorenzo Ramirez IP del Grup GIAD Cinema, Drets i Llibertat Xavier Bachs Valldeneu president de l'Associació Cinebaix, i Josep Corbella Duch Doctor en Dret i professor de la UB Núria Rajadell Puiggròs Seminari de Cinema Formatiu. GIAD
17.30-19.30 h.	El gran dictador	Joan Mallart, Elisenda Piqué, Ramona Valls
19.30-21.30 h.	Diarios de una motocicleta	Sheila Mas, Núria Rajadell, Graça Dos Santos
DIMARTS 21 17.30-19.30 h.	Grita Libertad	Benet Castillejos, Rosa Carbó
DIMECRES 22 10.30-12.30 h.	El miracle d'Anna Sullivan	Astrid Castells, Glòria Soler
12.30-14.30 h.	Summerhill	Conxi Reig, Jessica Cabezas
15.30-17.30 h.	Tierra y libertad	Gerard Ballesteros, Pilar Jané
17.30-19.30 h.	La educación prohibida	Marta Ollé, Joan Campillo, Rodrigo Cid
19.30-21.30	Mónica del Raval	Nacho Jarne
DIJOUS 23 10.30-12.30 h.	Figuras Ocultas	Àngels Renom, Urgell Poch, Imma Bordas
17.30-19.30 h.	Figuras Ocultas	Urgell Poch, Anna Falcó
DIVENDRES 24 8.30-10.30 h.	Fahrenheit 451	Núria Lorenzo, Marian Baqués
15.30-17.30 h	La ola	Pilar Jané, Gerard Ballesteros

Benvolguts companys,
Benvolguts amics,
Benvolguts cinèfils,
i per damunt de tot Benvolguts amics i amigues de la llibertat !!!

Des de fa alguns mesos els companys i companyes del Seminari de Cinema Formatiu del Grup d'Investigació i Assessorament Didàctic –GIAD- estàvem preparant amb il·lusió, com cada any, la proposta per poder fer realitat una nova Setmana de Cinema Formatiu a la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona; una proposta que anàvem model·lant amb una temàtica que ens semblava interessant i alhora complexa per a tots nosaltres, però que ens empenyia a investigar, reflexionar i gaudir per tal de poder-la tractar des de l'educació i el treball social.

Tot anava endavant amb un bon ritme fins que, sobtadament i arrel dels tristos i colpidors fets del 17 d'Agost a la Rambla de Barcelona i dels aconteixements del passat 1 d'Octubre, vàrem prendre la decissió de canviar de tema, i així vàrem acordar que aquesta XXIII edició de la Setmana de Cinema Formatiu la centràriem en el tema de la LLIBERTAT.

Lli-ber-tat... Tres síl·labes que els éssers humans sovint pronunciem, amb certa freqüència recordem, de tant en tant reclamem.... però que tan difícil sembla que puguem arribar a assolir !!. Quantes paraules podríem posar darrera de la paraula Llibertat: llibertat d'expressió, llibertat d'opinió, llibertat de culte, llibertat d'associació, llibertat de manifestació... perquè la llibertat no és més que la capacitat que tenim com a éssers humans de poder escollir d'entre diverses opcions sense estar pressionats per altres que tenen o es prenen l'autoritat.

Des de la comunitat que configurem la Facultat d'Educació, en especial docents i alumnes, tenim la responsabilitat de treballar en qualsevol racó del nostre Campus universitari, així com per tots aquells escenaris en els que ens movem, sols o amb altres persones. Tenim el deure d'anar avançant per aquest camí cap a la llibertat que reclamava a través de la seva canço en Labordeta.

Així doncs volem dedicar aquesta XXIII Setmana de Cinema Formatiu a tots aquells homes i dones, nens i nenes, que al llarg de la història han hagut de patir la manca de llibertat i, amb un sentiment molt especial a aquelles persones que, escollides democràticament, es troben en aquests moments, engarjolades o bé exiliades senzillament per afavorir i respectar la llibertat d'expressió d'un poble.

Esperem que gaudim de les conferències, les pel·lícules i els debats, i que des de la Facultat d'Educació col·laborem tots plegats per fer una societat més lliure i respectuosa amb tothom ja que, com deia Albert Camus, "La llibertat no és res més que una oportunitat per ser millor!!".

Equip del Seminari de Cinema Formatiu

Novembre 2017

MODEL ORA

Borja, Millán, Rajadell i Torre. Grup GIAD

Model per treballar, discutir i valorar estratègies de simulació didàctica anomenat ORA (Observar-Relacionar i Aplicar)

FITXA TÈCNICA

- Títol i títol original
- Direcció
- Producció
- Any de producció
- Durada
- Guió
- Fotografia
- Muntatge
- Música
- Intèrprets
- Editora o distribuïdora

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què:** tema i argument
- **Per què:** missatge que suggereix (exaltació o crítica de valors personals i socials)
- **On:** context, ambients, situacions, i societat que descriu
- **Qui:** personatges (rols, valors, situacions en les que es troben)
- **Com:** estratègies, situacions, simbolismes que s'utilitzen
- **Llenguatge cinematogràfic:** so, llum, color, paisatges, llenguatge simbòlic, plans cinematogràfics que s'utilitzen, contrastos...

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu
- Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació
- Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes
- Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris:** transferència a nivell formatiu: per quin tipus de curs, matèria o situació educativa seria útil aquesta pel·lícula; quins serien els destinataris; en quin escenari formatiu la treballaries
- **Objectius:** quins objectius de formació suggereixes i que podries aconseguir aprofundint en la visió i treball d'aquesta pel·lícula
- **Contingut:** amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent consideres que pot estar relacionada
- **Metodologia:** quines estratègies didàctiques plantejaries o aplicaries per a assolir els objectius d'aprenentatge pretesos, a partir d'aquesta pel·lícula
- **Documentació:** documents o lectures de recolzament per aprofundir en l'aprenentatge. Annexes de comentaris i crítiques sobre la pel·lícula. Obra literària en que es basa.

D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

EL GRAN DICTADOR per Joan Mallart, Montse González, Elisenda Piqué i Ramona Valls

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **THE GREAT DICTATOR**
- Direcció, guió i producció: Charles Chaplin
- Any de producció: 1940
- Durada: 127 minuts
- Direcció de fotografia: Karl Struss i Roland Totheroh
- Direcció artística, decorats: J. Russell Spencer
- Muntatge: Willard Nico
- Música: Charles Chaplin, orquestrada per Meredith Wilson; Richard Wagner i Johannes Brahms
- Intèrprets: Charles Chaplin, Adenoid Hynkel, Paulette Goddard, Jack Oakie, Reginald Gardiner, Henry Daniell, Billy Gilbert, Maurice Moscovich, Emma Dunn, Bernard Gorcey
Els personatges es refereixen en realitat a: Adolf Hitler (Adenoid Hynkel); Benito Mussolini (Benzino Napolini); Joseph Goebbels (Garbitsch); Hermann Göring (Herring).

A) OBSERVAR I COMPENDRE

Durant la I Guerra Mundial, un combatent anònim de l'exèrcit de Tomània salva la vida d'un oficial anomenat Schultz. Però l'avió en què fugen s'estavella i, mentre Schultz es troba il·lès, el soldat acaba en un hospital per amnèsia. Allí romandrà durant 20 anys ignorant els canvis que se succeeixen al seu voltant. Hynkel esdevé el dictador de Tomània i persegueix els jueus ajudat pels ministres Garbitsch i Herring. Quan el soldat surt de l'hospital retorna a la seva barberia del ghetto, però no ho troba tot tal com ho havia deixat 20 anys abans.

Els principals temes a observar i comentar són:

- La llibertat i el respecte al drets humans de tothom
- La pau i la guerra, la violència física i moral
- La intolerància, el racisme i la xenofòbia
- La crítica al nacionalisme i els feixismes en general
- El fet que el nazisme arribés al poder per unes eleccions democràtiques
- L'holocaust, la shoah o el genocidi, la por, el poder absolut i dictatorial que esclafa les minories dissidents
- L'humor per sobreviure en circumstàncies tràgiques
- El paper de l'ambientació i la il·luminació en les pel·lícules
- El paper de l'angulació de càmera en picat i en contrapicat, referit a casos d'aquesta mateixa pel·lícula.

Es proposa que s'observi i descriuï alguna escena que hagi cridat molt l'atenció: per exemple, quan Hynkel està jugant amb la bola del món, quan Hynkel i Napoloni discuteixen sobre la invasió d'Àustria, o bé el moment culminant del sensacional i emocionant discurs final que té molts detalls i moltes frases que no s'haurien d'oblidar mai. Sens dubte és una de les millors escenes de tots els temps per les quals el cinema és valuós, és necessari i és educatiu.

B) RELACIONAR

- Quin joc comparatiu s'estableix entre el veritable Hynkel i el barber que el suplanta? Quin paper juga la semblança del bigoti de Chaplin i el de Hitler?
- Compara les figures de Hynkel i Napoloni amb els seus homòlegs Hitler i Mussolini.
- Què tenen en comú tots els dictadors del món que hi ha hagut a la història? Has sentit a parlar de l'existència d'algun dictador en aquest moment en el món, de qualsevol signe? Què els caracteritza i els fa semblants als que hi ha hagut anteriorment?
- Relaciona el paper dels personatges secundaris, els que sempre envolten els dictadors, els donen suport i els afalaguen.
- Relaciona l'aspecte extern, uniformes, desfilades, el to de la veu, les salutacions braç enlaire entre aquestes dictadures de la pel·lícula i de la realitat històrica. Què penses d'uniformes, banderes i fronteres?

- Elabora una anàlisi dels personatges senzills que cobren aquí un paper rellevant i decisiu, un retrat físic i psicològic del barber i de la Hannah.
- Redacta un text personal sobre l'abús de poder i la llibertat com a dret humà.
- Comenta els fragments que més t'agradin del discurs final.

C) APLICAR. TRACTAMENT DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris:** En quins cursos de secundària es podria plantejar el visionat i comentari d'aquesta pel·lícula? En quines matèries?
- **Objectius:** Quins objectius de formació suggereixes i que es podrien aconseguir amb aquesta pel·lícula?
- **Contingut:** Amb quins continguts formatius creus que pot estar relacionada? Proposa algun contingut de cadascun dels tres tipus: conceptuals, procedimentals i sobretot actitudinals.
- **Activitats suggerides:** Proposa cinc activitats didàctiques a partir de la pel·lícula, especifica el curs al qual anirien adreçades, el material necessari i la durada total de l'activitat. Serien individuals o en grup?
- Fes una breu relació de cançons i poemes que recordis de la teva experiència escolar a qualsevol edat i que serviren per educar la llibertat. En recordes de memòria algun text sencer? Quin?
- **Metodologia:** Com plantejaries o aplicaries aquestes activitats?
- **Avaluació:** Com avaluaries els aprenentatges adquirits?

Text del discurs final

Em sap greu, però no vull ser emperador.

No és el meu ofici. No pretenc governar ni conquerir ningú. M'agradaria, si fos possible, ajudar a tots, jueus i gentils, negres i blancs.

Tots desitgem ajudar-nos. Els humans som així. Volem viure per a la felicitat dels altres i no pas per fer-los desagradats. Per què ens hauríem d'odiar i menysprear? En aquest món hi ha lloc per a tots. La terra que és generosa i rica, pot subvenir totes les necessitats.

El camí de la vida pot ser el de la llibertat i el de la bellesa, però, malgrat això, ens hi hem ben perdut. La cobdícia enverinà l'ànima dels homes... **aixecà muralles d'odi en el món...** ens està fent avançar a pas d'ànec cap a la misèria i cap a la mort. Hem creat l'època de la velocitat, però ens hi sentim enclaustrats. La màquina que produeix abundor, ens ha deixat en la penúria. Els coneixements ens han fet escèptics; la nostra intel·ligència ens ha fet mesells i cruels. Pensem massa i sentim ben poc. No ens calen màquines, ens cal humanitat. No ens cal intel·ligència, ens cal amor i tendresa. Sense aquestes virtuts la vida és violència i tota es va perdent.

L'aviació i la ràdio ens acostaran més. La naturalesa d'aquests ginys es una crida ben clara a la bondat de l'home... una crida a la fraternitat universal... a la unió de tots nosaltres. En aquests moments la meua veu arriba a milions de persones d'arreu del món... milions de desesperats, homes, dones, nens... víctimes d'un sistema que tortura éssers humans i que empresona innocents. A tots aquells que em puguin escoltar els dic " No desespereu" La desgràcia que ha caigut damunt nostre no és més que un producte de la cobdícia agonitzant... de l'amargor d'homes que tenen l'avenç del progrés humà. Els homes que odien desapareixeran, els dictadors cauran i el poder que arravataven al poble hi retornarà. I així, mentre morin persones, mai no s'acabarà la lluita per la llibertat.

Soldats! No us lliureu a aquestes brutalitats... que us menyspreen... que us esclavitzen... que reglamenten les nostres vides... que dicten els vostres actes, les vostres idees i els vostres sentiments! Que us fan marcar el mateix pas, us sotmeten, us tracten com si fóssiu un bestiar i us utilitzen com a carn de canó! No sou màquines! Sou homes ! I porteu l'amor de la humanitat dins vostre! No odieu! Només odien els que no es fan estimar... aquells que no es fan estimar i els inhumans!

Soldats! No lluiteu per l'esclavitud! **Lluiteu per la llibertat!** En el capítol 17 de Sant Lluç hi diu que el regne de Déu és a dins de l'home, no d'un sol home o d'un grup d'homes, sinó de tots el homes. És dins vostre! Vosaltres, el poble, teniu el poder de prendre aquesta vida lliure i bella i de fer-ne una aventura meravellosa! Per tant – en nom de la democràcia– utilitzem aquest poder! Ajuntem-nos! Llitem per un món just que ens asseguri el treball i doni futur als joves i protecció als vells.

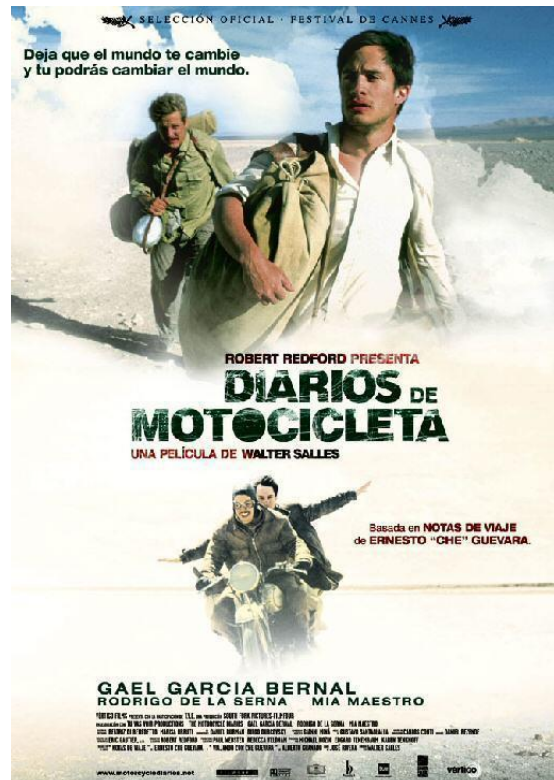
Prometent aquestes coses els malvats pujaren al poder. Però ens han enganyat! No compleixen allò que prometeren! Mai no ho compliran! Els dictadors s'alliberen esclavitzant el poble. Llitem ara per **alliberar el món, per abatre les fronteres nacionals**, per acabar amb el luxe, l'odi i la prepotència! Llitem per un món raonable, un món en què la ciència i el progrés ens portin a la felicitat! Soldats, en nom de la democràcia unim-nos!

Hannah, m'estàs escoltant? Onsevulla que siguis, aixeca els ulls! Ho veus Hannah? El sol esquença el núvols que s'escampen! Sortim de la foscor i arribem cap a la llum! Entrem en un món nou, en un món millor en què els homes estaran per damunt de la cobdícia, de l'odi i de la brutalitat. Mira amunt, Hannah! L'ànima dels homes ha guanyat ales i ja comença a volar. Vola cap a l'arc de Sant Martí, cap a la llum de l'esperança. Mira amunt, Hannah! **Mira amunt!**

DIARIOS DE UNA MOTOCICLETA per Sheila Mas, Núria Rajadell i Graça Dos Santos

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **DIARIOS DE UNA MOTOCICLETA**
- Direcció: Walter Salles
- Producció: Filmfour / South Fork, Pictures / Tu Vas Voir Production / BD Cine / Inca Films S.A / Sahara Films / Senator Film Produktion / Sound for Film
- Any de producció: 2004
- País: Argentina, Estats Units, Xile, Perú i Brasil
- Durada: 128 min.
- Guió: José Rivera (basat en el llibre "Ernesto 'Che' Guevara" d'Alberto Granado)
- Fotografia: Eric Gautier
- Muntatge: Daniel Rezende
- Música: Gustavo Santaolalla
- Intèrprets: Gael García Bernal, Rodrigo de la Serna, Mía Maestro, Mercedes Morán, Jorge Chiarella, Gabriela Aguilera
- Gènere: aventura i drama
- Productora: Film4 Productions
- Distribuïdora: Buena Vista International

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

- **Què**

Ernesto “Che Guevara” és un jove de 23 anys estudiant de Medicina en l'especialitat de lepra, que juntament amb el seu amic bioquímic Alberto Granado, de 29 anys, decideixen emprendre l'aventura de recórrer amb una moto feta pòls diversos països d'Amèrica del Sud, deixant enrere el seu entorn benestant de Buenos Aires i endinsant-se en la realitat de diferents pobles i països.

- **Per què**

A través de les aventures, els paisatges i els personatges que van apareixent al llarg del seu viatge, el protagonista aprofundirà en la crítica als valors imperants de la societat benestant llatinoamericana de principis del segle XX, incidint en alguns aspectes concrets com ara:
L'amor a la terra i a les cultures indígenes.

El qüestionament de les aportacions de la conquesta espanyola.

La situació d'injustícia que pateixen els indígenes als qui se'ls han arrabassat les terres i han hagut de veure's sotmesos a feines poc valorades socialment i econòmica.

El sentiment personal de formar part d'una societat certament molt poc humana.

- **On**

A través d'un recorregut d'uns 8000 kms. al llarg de quatre mesos per a explorar diferents països llatinoamericans com són Argentina, Xile, Perú i Veneçuela, el paisatge pren un important protagonisme al llarg de la pel·lícula, ja que es descriuen nombroses escenes de la vida natural i de l'actuació en directe de les persones que en diferents indrets en són els seus habitants. El color i el paisatge va mostrant amb gran precisió el repàs per a escenaris ben variats. Però, a més, la societat humana que habita en les diferents comunitats poblades que van apareixent al llarg de la pel·lícula és també d'una extrema precisió i delicadesa pel que fa al seu tracte, impregnat d'un gran realisme. Més enllà de la descripció física dels personatges que es van mostrant es manifesten les formes de comunicar-se, de compartir, de treballar.

- **Qui**

El protagonisme el prenen els dos personatges, Ernesto i Alberto, cadascun d'ells amb la seva personalitat i forma de connexió amb la societat en la que es troba. L'un amb una major experiència d'anar per la vida i d'assolir els seus objectius; l'altre amb poca agilitat en moure's per la societat diversa, però amb uns valors personals, professionals i per damunt de tot ètics molt arrelats. Les escenes són molt variades i les seves interrelacions també passen moment més propers i altres més tensos.

Un segon gran pes, tot i que sense la profunditat manifestada pels dos protagonistes, configura un ampli conjunt d'escenes i situacions puntuals però que provoquen contínuament aquesta reflexió de l'espectador. De les nombroses que en formen part en destaquem, a mode d'exemple, algunes d'elles:

Les dones teixint al carrer: que han estat persones que treballaven la terra i tenien un correcte nivell de vida que ara es troben immerses en un món amb valors occidentals, sense

estudis i sense la possibilitat de gaudir d'un futur millor.

El nen guia que els fa descobrir la cultura maia.

La parella comunista que els mostra la situació dels treballadors de la mina i el poder de les jerarquies.

Les persones malaltes de lepra repudiades per la resta de la societat i que han estat aïllades a nivell físic, psicològic i fins i tot geogràfic.

- **Com**

Al llarg de tota la pel·lícula predomina l'ús de la imatge molt per damunt de la paraula, que alhora descriu i comunica. Es prioritzen els paisatges, la fotografia de rostres i grups de persones, les mirades i expressions dels personatges que provoquen aquesta descripció de contextos i situacions específiques que reflecteixen que no cal el seu acompanyament amb frases o bé converses.

Hi ha diversos moments en què el protagonista es queda en silenci, amb la mirada perduda: són moments en què canvia la concepció del món de l'Ernesto. De tots ells en volem destacar un parell, a tall d'exemple més colpidor:

La situació en què l'encarregat de la mina es troba elegint els treballadors d'aquell dia entre un grup de persones que esperen sota el sol: l'Ernesto li reclama que els doni aigua com a símbol de tractar-los humanament.

I també el moment en què creua el riu, caminant i de nit, en plena festa del seu aniversari, on venç les limitacions pròpies (l'asma) i els perills exteriors (animals salvatges) per a apropar-se als proscriu socialment.

- **Llenguatge cinematogràfic**

Tal i com hem esmentat el llenguatge cinematogràfic està plenament basat en la imatge i en un segon lloc el so. En podríem mostrar innumerables moments i situacions, però volem senzillament destacar-ne alguns d'ells:

La banda sonora amb trets indígenes i melancòlics

Els paisatges preciosos, immensos, que contrasten amb la insignificança dels dos viatgers

L'ús de fotografies en blanc i negre al final, que simbolitzen les imatges mentals que l'Ernesto s'emporta del seu viatge, on es transmet la injustícia i duresa de les vides dels indígenes.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta setmana**

El tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu és la llibertat: en el cas d'aquesta pel·lícula, el protagonista s'allibera dels convencionalismes i del projecte de vida esperat pels seus familiars i la classe social a la qual pertany, per a apropar-se a conèixer una altra Llatinoamèrica real i que existeix més enllà de la ciutat de Buenos Aires.

A més, aquest viatge i aquesta descoberta que se'n desprèn del mateix li provocarà valorar la llibertat dels pobles indígenes com a motiu i sentit de vida.

- **Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació**
De les nombroses situacions que es mostren al llarg de la pel·lícula voldríem destacar-ne algunes d'elles:
El sentiment de comunitat
No restar indiferent davant les injustícies
El sentit de vida com a motor de superació personal
La importància de treballar la interculturalitat com a afavoridora per a una convivència cultural.
- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**
Pel·lícules:
"Che" (2008): pel·lícula biogràfica que presenta l'etapa en què el Che coneix a Fidel Castro en el seu exili en Mèxic i es vincula a la Revolució Cubana.
"Tracks" (2014): basada en una història real que descriu el viatge pel desert australià que canviarà la vida d'una jove.
"Camino a la libertad" (2010): inspirada en una història real que mostra el viatge d'un jove per escapar de l'exèrcit soviètic.
- **Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i professional**
A tall de provocar la reflexió des d'un vessant més socioeducatiu trobem, entre d'altres:
L'apropament de l'educador a altres realitats: conèixer les circumstàncies que envolten una problemàtica social
El compromís social
La relació amb l'altre en la intervenció: proximitat, calidesa, respecte, connexió, empatia...

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris**
Es pot utilitzar a partir de l'adolescència, especialment en l'etapa de l'Educació Secundària Obligatoria, i es tracta d'una pel·lícula especialment idònia per a treballar en espais de participació, a través d'estratègies com ara debats o bé dinàmiques que afavoreixin l'intercanvi.
- **Objectius**
Entre un ampli ventall destacaríem els següents:
Conèixer la vida del Che i la seva influència en el món, especialment a Cuba i a Bolívia.
Entendre les bases i desplegament de la política comunista: els principals autors, els seus Orígens, algunes experiències al llarg de la història, la situació actual del comunisme al món....
Entendre la situació global dels països llatinoamericans al llarg del segle XX i la seva relació amb la situació actual.

- **Contingut**

De manera interrelacionada hi participen d'aquesta connexió diferents branques del saber, des de la història i la filosofia, des de l'economia fins la política... i per tant pot provocar la reflexió i aprofundiment des de diverses mirades:

La relació entre la mentalitat del Che i autors com Marx i Engels.

Les diferents revolucions en els països llatinoamericans al llarg del segle XX com ara a Nicaragua (sandinistes), a Cuba (liderada pel Fidel Castro), a Mèxic, a Bolívia...

Aprofundir en les competències personals: autoconeixement, gestió de les emocions, responsabilitat, visió crítica i analítica...

Aprofundir en les competències socials: comunicació, negociació, relació interpersonal...

- **Metodologia**

El debat, amb la finalitat de fomentar presa de consciència i l'esperit crític, contrastant opinions i respectant les diferents a la pròpia.

El treball per projectes intentant aprofundir des de les diferents assignatures els continguts formatius que se'n desprenen a partir de la pel·lícula. Potser en destaquen la faceta més artística (imatge, música...) cultural (història...) i filosòfica (personatges i ideals sociopolítics...).

Tot plegat provoca la cerca de documentació, l'intercanvi, la presa de decisions, i la presentació oral a la resta de la classe.

- **Documentació**

A mode de pinzellada es pot aprofundir a partir de diferents recursos existents com ara:

Els dos llibres a partir dels quals es basa la pel·lícula: "Notas de viaje" (1992) escrites pel mateix Ernesto i "Con el Che por latinoamérica" escrita per Alberto Granado.

Lectura crítica de Comentaris i Crítiques elaborades sobre la pel·lícula.

Lectura i reflexió de les obres escrites pel mateix Ernesto Che Guevara a través de les que descriu les seves idees, "Diario de un combatiente" (2011), "Apuntes críticos a la economía política" (2013), "La guerra de guerrillas" (1961), "Paisajes de la guerra revolucionaria" (1963), "Diario de Bolivia" (1968).

Igualment les lletres de les Cançons com: "Hasta siempre, Comandante Che Guevara" de Carlos Puebla o bé "Guerrero del amor" de Guardabarranco.

Aquesta pel·lícula va obtenir el mateix any de la seva presentació, 2004, una sèrie de reconeixements a nivell internacional:

Òscar: 2 Nominacions. Millor cançó original.

Globus de Oro: 1 Nominació. Millor pel·lícula de parla no anglesa.

Premis Bafta: 2 Premis. 7 Nominacions. Millor pel·lícula de parla no anglesa i Millor música.

Premi Goya: Millor guió adaptat.

Cannes: Premi del Jurat Ecumènic. Premi Tècnic.

Cesar: 1 Nominació. Millor pel·lícula estrangera.

Associació de Crítics de Los Angeles: Finalista. Millor pel·lícula estrangera.

Critics' Choice Awards: 1 Nominació. Millor pel·lícula de llengua no anglesa.

Premis Independent Spirit: 3 Nominacions. Millor fotografia. Millor debut.

Sindicato de Guionistas (WGA): 1 Nominació. Millor guió adaptat.

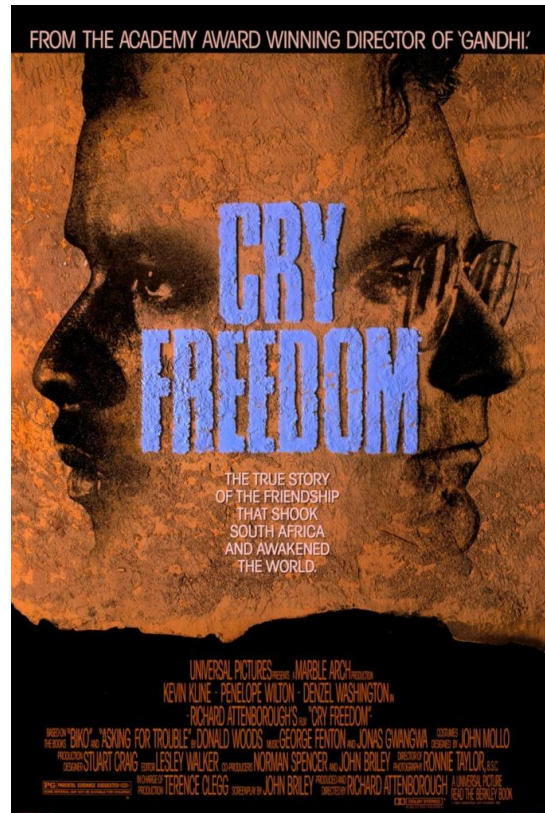
D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

- Fins a quin punt som lliures de les nostres accions i els nostres pensaments ??.
- En un moment tan delicat com el que estem vivint en el nostre país les opinions de cada persona són realment lliures o fruit de la influència dels qui té al voltant ???.
- La importància de pensar diferent però poder parlar amb respecte i serenor ???.
- Existeix una crisi de valors en aquests moments en el món occidental ???.
- Què n'opinem sobre el valor de la llibertat en un ampli espectre a la Catalunya de finals de l'any 2017 ???.
- Aprofundim sobre la trajectòria d'un personatge que hagi treballat per a la llibertat en el camp de l'educació: biografia, motivacions, experiències portades a terme...
- Seleccionem un binomi conceptual en el que un dels dos ingredients sigui la llibertat, i investiguem al respecte febleses i forteses.
- Revisem les aportacions de l'escola lliure i llibertària al llarg de la història de l'educació a Catalunya.
-

GRITA LIBERTAD per Benet Castillejos i Rosa Carbó

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **CRY FREEDOM**
- Direcció: Richard Attenborough
- Producció: Richard Attenborough
- Any de producció: 1987
- Durada: 152 min.
- País: Regne Unit
- Gènere: Drama, basat en fets reals
- Guió: John Briley
- Fotografia: Ronnie Taylor
- Música: George Fenton
- Intèrprets: Kevin Kline, Penelope Wilton, Denzel Washington, John Hargreaves, Zakes Mokae, Ian Richardson, Alec McCowen, Kevin McNally
- Productora: Universal Pictures
- Distribuidora: Universal Pictures

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què**
Donald Woods (Kevin Kline) és un periodista blanc i liberal que comença a seguir les activitats de Stephen Biko (Denzel Washington), un activista negre antiapartheid, en un moment clau de la història del país. Donald coneix a Stephen i es fan amics fins que aquest és brutalment assassinat en 1977, a les mans de la policia. Afligit per la mort del seu amic, Donald decideix donar a conèixer la veritat sobre la seva vida i la seva mort. No obstant això, tant ell com la seva família hauran de pagar un preu molt alt que va significar abandonar tot allò que estimaven.
- **Per què**
Aquesta pel·lícula és la crítica a la desigualtat entre els negres i els blancs en Sudàfrica que el mateix govern sud-africà ha creat.

La pel·lícula tracta sobre Steve Biko, un altre dels més famosos activistes anti-apartheid, i la seva amistat amb el periodista blanc Donald Woods. El gran encert de la pel·lícula és la combinació de la denúncia política i el retrat social amb una història d'una insòlita i bellíssima amistat d'aquestes que poden canviar el món.

- **On**

Aquesta pel·lícula es troba ambientada a Sudàfrica en la dècada dels anys 1970, just abans que el conflicte del apartheid tingués un gran ressò internacional.

Denuncia la injustícia, la discriminació que sofrien els ciutadans negres, la crueltat a la que van ser sotmesos els homes i dones de color a Sudàfrica.

També es mostra la mal supremacia dels blancs de Sudàfrica sobre els negres del mateix país.

- **Qui**

Un drama humà de grans proporcions. Mandela no va ser l'únic en defensar la igualtat dels persones negres i blanques, tal com ens vol fer entendre Attenborough en explicar-nos la història de Steve Biko, un activista de fermes conviccions i gran orador que es va convertir en màrtir de la causa, i va provocar que Donald Woods, un periodista amic seu i seguidor dels seus ideals, es jugués la vida i la de la seva pròpia família per explicar al món la veritat del que estava ocorrent al país més austral del continent africà.

- **Com**

El film es desenvolupa amb un estil quasi documental, sobretot en el que té a veure abans de la mort de Biko, per centrar-se en la part més "thriller" de la fugida de Woods en la seva segona meitat. Attenborough decideix ficar amb calçador escenes com la matança de Soweto, que no aporten gens al guió, però s'ajusten a les necessitats del film de remoure les consciències.

- **Llenguatge Cinematogràfic**

Crida Llibertat és una pel·lícula massa llarga i, com sol ocórrer en casos similars, irregular en el ritme i la intensitat, però és d'obligat visionat, i més en aquests temps de falta de llibertats i retallades de tot tipus.

L'amistat està perfectament retratada per la càmera elegant de Attenborough (un mestre del plànol aeri i del color... el país, malgrat la seva situació política, és retratat amb una llum i un color que ressalta la tradicional llum del continent africà) i per les meravelloses interpretacions de Denzel Washington i Kevin Kline, excel·lents tots dos.

B) RELACIONAR I REFLEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants sobre el tema nuclear d'aquesta setmana**

La repressió del sistema establert sobre les persones que es revoltent sobre les injustícies:

Les escenes de la detenció de Biko.

La brutalitat policial en la matança de Soweto i l'assassinat de Biko.

La relació d'amistat entre dos persones, una blanca i una l'altra negra, fins el punt de jugar-se la vida una per l'altra: Fugida de Woods.

- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**
Concepte de llibertat i justícia
Repressió policial davant causes justes
Defensa de les conviccions personals
Visió social d'una societat desigual
- **Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca a nivell de vida quotidiana i professional**
Certament s'entreveuen diferents temàtiques que provoquen la possibilitat d'aprofundir en la reflexió envers la nostra vida quotidiana i professional.

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris**
Aquesta temàtica s'hauria de tractar a partir de tercer de l'ESO mitjançant un diàleg/debat de les desigualtats que existeixen en la nostra societat per la creença de supremacia d'uns vers els altres. Possibles qüestions del debat:
Enumerar els diversos temes que aborda la pel·lícula i tria el que consideris més important. Justifica-ho.
Resumir l'argument.
Analitzar la posició dels personatges més importants respecte als temes següents: la igualtat i dignitat de les persones, la solidaritat i el compromís de l'amic, la tortura i la mort. Exposa les teves raons.
Assenyalar el missatge que transmet el film.
Exposa la teva opinió sobre l'apartheid, l'amistat, la violència i la tortura.
- **Objectius**
Debatre sobre els drets humans i la importància de la seva implementació en la societat
Investigar sobre el concepte de l'Apartheid a Sudàfrica
Treballar sobre el concepte d'amistat i empatia
Reflexionar sobre les injustícies socials
- **Contingut**
Història
Ètica
Política i democràcia
Educació en la diversitat
Contextos multiculturals

- **Metodologia**

Reflexions individuals sobre temes que provoca aquesta pel·lícula: l'amistat en situacions difícils

Debats específics al voltant de temes concrets sorgits d'aquesta pel·lícula (racisme, injustícia, llibertat, repressió) amb experiències personals i/o properes al respecte.

Recerca d'informació sobre els diferents fets històrics que apareixen a la pel·lícula, per poder-lo relacionar en el context actual.

- **Documentació**

“Asking for Trouble: The Autobiography of a Banned Journalist” (1981), Atheneum. ISBN 978-0-689-11159-4.

“South African Dispatches: Letters to My Countrymen” (1987), Penguin. ISBN 978-0-14-010080-8.

“Biko” (1987), Paddington Press. ISBN 978-0-8050-1899-8.

“Rainbow Nation Revisited: South Africa's Decade of Democracy” (2000), André Deutsch. ISBN 978-0-233-99830-5.

Pel·lícula guanyadora de diferents Premis:

1987: 3 nominaciones al Oscar: Mejor actor sec. (Denzel Washington), canción

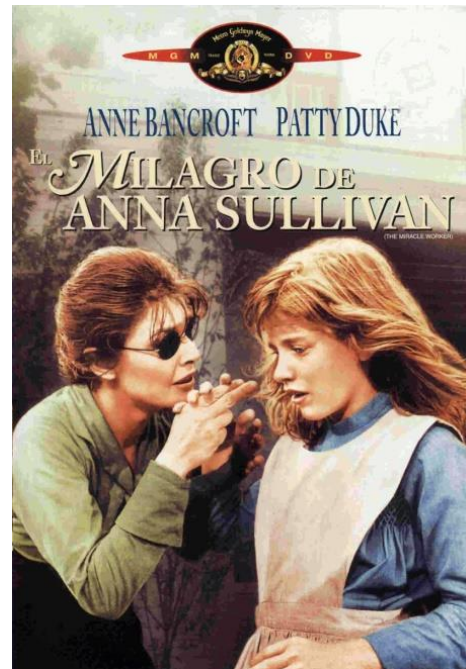
1987: Festival de Berlín: Mención especial

1987: BAFTA: Mejor sonido. 7 nominaciones

EL MIRACLE D'ANNE SULLIVAN per Astrid Castells i Glòria Soler

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **THE MIRACLE WORKER**
- Direcció: Arthur Penn
- Producció: Playfilm Productions.
- Any de producció: 1962
- Durada: 107 min
- Guió: William Gibson
- Fotografia: Ernesto Caparros (B&W)
- Muntatge: Aram Avakian
- Música: Laurence Rosenthal
- Intèrprets: Anne Bancroft, Patty Duke, Andrew Prine, Inga Swenson, Victor Jory, Jack Hollander
- Editora o distribuïdora: United Artists

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què**
Una família contracta a Anne Sullivan per educar a l'Helen, una nena amb sord-ceguesa. Un trauma infantil, un fosc complex de culpa, per la mort del seu germà, impulsa la mestra a redimir-se mitjançant l'educació de la nena. La incompetència i la negligència dels pares han fet de Helen una nena mimada, incapaç de seguir cap disciplina, i amb la qual tota comunicació sembla impossible. La nena viu aïllada en un món propi completament aliè als altres. No obstant això, Anne Sullivan aconseguirà, amb molta paciència i rigor, trencar aquesta bombolla, aquest aïllament amb la posada en pràctica d'un procés educatiu.
- **Per què**
El material de *The Miracle Worker* és evident que tancava tota mena de possibilitats. D'una banda, la història de l'Helen Keller i la seva abnegada mestra es prestava a la confecció d'un relat sobre la superació personal molt del gust del públic d'ahir i d'avui. També permetia efectuar una mirada sobre temes universals com la incomunicació, la necessitat de lligar pedagogia i amor o el concepte de la diferència. El miracle d'Anne Sullivan és ambdues coses alhora: un inoblidable relat ple d'emocions i d'expressió de sentiments, però exposats sense sensacionalisme ni afectació, fins al punt que el seu clímax final acaba emocionant de la manera més lícita; i també, un bonic retrat sobre un conjunt d'éssers caracteritzats per la infelicitat. La noia que no hi veu ni hi sent, els pares que són cecs i sords davant el que realment necessita la seva filla a la qual només veuen com un ésser

desemparat, desemparat, i la tenaç dona que, precisament per conèixer bé el que és el desemparament, es nega a deixar que l'Helen es converteixi en un mer objecte de llàstima.

També volem destacar la importància de l'educació per poder fer lliures i més autònomes a les persones, tal i com sens dubte podem observar en aquest film.

- **On**

The Miracle Worker centra la narració en les setmanes que comprenen des de l'arribada d'Anne Sullivan a la casa de l'Helen (3 de març de 1887) fins al moment en què l'Helen comprèn el significat de la paraula aigua (5 d'abril de 1887).

Dins d'aquest marc històric, la diversitat funcional era tractada com quelcom que s'havia d'amagar. Els infants no acostumaven a ser acceptats a les escoles i es limitaven a restar a casa tot el dia fent el que volien però lluny dels entorns socials. El cas real de l'Helen va obrir les portes de l'esperança a altres infants en la mateixa situació.

- **Qui**

Al llarg de tota la pel·lícula entraran en conflicte tots els personatges principals:

Anne Sullivan perquè té un fosc i traumàtic passat que no ha resolt i espera redimir-se de les seves pors lliurant-se a l'Helen. Els mètodes que adopta escandalitzen els pares que sempre han estat molt proteccionistes amb la filla i li han consentit tot. Anne Sullivan transmet fermesa i fragilitat, força i feblesa, en definitiva, humanitat.

Helen viu en una altra òrbita i està molt mal acostumada i consentida, això li farà entrar en conflicte amb l'Anne i amb si mateixa.

Els pares de l'Helen són extremadament proteccionistes i gairebé han tirat la tovallola. Tot just esperen una millora en la seva filla; el pare es conforma amb què la seva filla tingui una bona conducta i no generi problemes.

El germà de l'Helen és el fill gran i sempre ha estat a l'ombra de la seva germana. Ell és considera "normal" i sent frustració perquè els seus pares han concentrat tota la seva atenció especial en l'Helen. Això li fa reaccionar sempre negativament davant la seva germana. No obstant això, és qui veu amb més lucidesa el problema radical de l'Helen: l'excessiu paternalisme i mala educació que ha rebut dels seus pares.

Tots aquests personatges amb l'arribada d'Anne Sullivan a la casa començaran un camí paral·lel al de l'Helen. Tots, fins i tot la mateixa Anne, aniran descobrint-se mútuament. La incomunicació absoluta que pateix l'Helen és similar a la incomunicació que pateixen la resta dels membres de la família. Poc a poc i dolorosament aniran aprenent a comunicar-se i a establir una relació més sincera i lliure de qualsevol prejudici. L'èxit més gran serà el aconseguir que l'Helen pugui comunicar-se amb ells a través de signes i en definitiva passar de la incomunicació i de la contra comunicació a una comunicació efectiva, autèntica i lliure.

- **Com i Llenguatge cinematogràfic**

La veritat és que Penn encerta amb el to i l'atmosfera des del primer moment. Un tret molt intel·ligent del guió original és fer que, abans que aparegui en pantalla l'heroïna amb qui l'espectador s'ha d'identificar, Anne Sullivan, primer es prengui en consideració tant el drama de la petita (que, d'entrada, va semblar un petit i insuportable "monstre") com, sobretot, el

d'aquells pares destrossats per una tragèdia del tot inesperada i que es troben condemnats a viure en companyia d'algú a qui al mateix temps estimen i no suporten per haver alterat de manera brutal les seves vides. El director, A. Penn ho expressa molt bé tot. El pròleg explica el descobriment per part dels pares de l'estat de la seva filla i Penn concentra tota l'escena en un únic pla en contrapicat, des de l'interior del bressol i gairebé des de la perspectiva de la petita Helen. Sortosament, en aquest pla gairebé hi ha la clau i amb l'ajuda de la il·luminació d'Ernest Caparrós, que aquí arriba a una substància expressionista, queda genialment dibuixat l'horror que senten primer la mare i després el pare, mentre descobreixen que la seva petita ni hi veu ni hi sent malgrat els cops que donen, els crits o el llum que agiten convulsivament sobre ella.

Aquesta textura de cinema de terror prossegueix durant la seqüència dels crèdits. És una bona idea fer que la primera imatge d'Helen en la pel·lícula sigui un enquadrament d'ella des de l'altre costat de la balustrada de l'escala de casa seva. Així, Penn, amb tanta senzillesa com intuïció, transmet la idea de la presó en què el món s'ha convertit per a la petita, una presó els barrots es projecten sobre ella. No menys sinistres resulten les imatges següents: Helen deixant-se embolicar pels llençols que pengen estesos (només compta amb el tacte per sentir-los, però al mateix temps, i embolicada en ells s'expressa la condició que la seva discapacitat que converteix la seva existència en fantasmagòrica); o l'Helen caminant pel camp amb els braços estesos, gest habitual en un cec, però que, tenint en compte el to amb què està rodat i la seva situació després de les escenes anteriors, torna a invocar una atmosfera pròpia del terror quan l'espectador veu la petita Helen caminant com un zombi oscil·lant. Cal afegir també la música inquietant de Laurence Rosenthal.

La resta de la història recupera ja la linealitat narrativa, però cal tenir en compte que l'escenari és una propietat campestre que sembla molt aïllada de qualsevol entorn habitat, i on manca un bosquet evanescent on s'amaga una caseta abandonada (que Anne Sullivan farà servir per recloure's dues setmanes amb l'Helen lluny de qualsevol interferència sentimental dels pares). Aquest espai retratat en blanc i negre d'una propietat rural on passen coses misterioses i el protagonisme que es dona a la infància com una etapa especialment delicada i vulnerable de l'ésser humà esdevé essencial per transmetre els missatges de la pel·lícula.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu**

En aquesta pel·lícula la llibertat es pot analitzar com el resultat d'un procés educatiu d'ensenyament-aprenentatge. Helen Keller guanya graus de llibertat a mesura que pot desenvolupar tot el seu potencial. L'acció pedagògica d'Anne Sullivan contribueix a millorar les possibilitats de l'Helen Keller. L'acció educativa de l'Anne Sullivan obre el camí cap a l'alliberament personal de l'Helen. Amb la seva tasca, l'Anne Sullivan aporta les estratègies que ajuden l'Helen a sortir del seu aïllament social amb eines que la doten de llibertat per comunicar-se amb el món i per convertir els seus obstacles en uns punts forts que Helen aprofitarà en el futur. La pel·lícula ens permet visualitzar com l'educació ens pot aportar més

llibertat entesa com la capacitació per fer, per tenir més oportunitats, per canviar, per transformar, per aportar als altres, per interrelacionar-nos, per comunicar-nos i, en definitiva, per viure de manera més digna, activa i lliure a partir del propi desenvolupament personal que incideix en el desenvolupament social.

- **Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació**

La pel·lícula mostra que calia ajudar l'Helen Keller a socialitzar-se amb el seu entorn. Estava bloquejada i no tenia estratègies adequades per comunicar-se. Aquí es planteja un repte per a la intel·ligència i per a la pedagogia, i també un repte per a la voluntat i la determinació basada en la confiança en el potencial de l'Helen. La pel·lícula posa de manifest la importància de l'acció educativa en el desenvolupament integral de la persona.

- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**

La idea principal que suggereix és la gran importància que té l'educació per al desenvolupament i la llibertat de les persones.

La lectura principal amb la que es pot relacionar aquest film és el llibre de la protagonista real, Helen Keller on explica com va ser la seva vida en llibre titulat: "Mi vida".

Una altra pel·lícula on podem observar l'esforç de la protagonista per aprendre i aconseguir arribar al màxim de les seves potencialitats és Temple Grandin, un biopic sobre una dona que va nèixer amb autisme l'any 1947 i que es va convertir en una de les científiques més brillants del seu temps.

- **Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional**

La llibertat associada a la capacitació i a la formació.

El binomi llibertat i responsabilitat.

La importància de les expectatives i la confiança d'educadors i educadores vers els educands.

"Todo lo que el hombre piensa, siente y sabe lo expresa con palabras, y ellas disipan las tinieblas... Y yo sé, estoy segura, de que con una palabra conseguiría poner el mundo en tus manos. Y bien sabe Dios que no me conformaré con menos." Fragment de la pel·lícula. *El milagro de Anne Sullivan.*

La llibertat des d'una perspectiva inclusiva i d'atenció a la diversitat.

La gent pot aprendre que un home cec no és un geni però tampoc és un idiota. Ell té una ment que pot ser educada, i una mà que pot ser entrenada, té ambicions les quals poden ser realitzades, i el treball de la gent és ajudar-lo que pugui ser el millor per si mateix i pugui guanyar mèrits a través del seu treball" (Helen Keller, Mi vida)

La llibertat individual vs. la llibertat col·lectiva i social. L'educació en valors i actituds.

El valor i el sentit del llenguatge: pensament i llenguatge

L'esperit de superació.

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris**

Estudiants de Pedagogia i educació en general. Concretament anirà dirigit als alumnes de tercer de Pedagogia de l'assignatura Disseny i avaluació de processos d'ensenyament i aprenentatge.

- **Objectius**

Comprensió del film

Anàlisi del llenguatge i de les tècniques audiovisuals interpretació, banda sonora, estructura narrativa, flash back...

Reflexionar sobre el dret a la diferència

Dialogar sobre la capacitat d'esforçar-se per superar les dificultats físiques.

Analitzar els mecanismes del llenguatge

Observar actituds d'amistat i solidaritat en situacions de gran dificultat

- **Contingut**

Es pot relacionar amb assignatures del grau com: Diversitat i educació, Estratègies i recursos didàctics, Disseny i avaluació de processos d'ensenyament i aprenentatge...

- **Metodologia**

Visualització del film amb un posterior debat amb el grup

Realització individual d'un treball de reflexió personal sobre aspectes rellevants que han pogut visualitzar i relacionar-los amb experiències viscudes.

- **Documentació**

Temple Grandin <https://www.filmaffinity.com/es/film855605.html>

La Historia de mi vida. Hellen Keller (2012) <https://www.casadellibro.com/libro-la-historia-de-mi-vida/9788484727330/2062694>

Fórmica-Corsi, J. El milagro de Ana Sullivan: la llave del mundo está en las palabras. Website title: La llave del mundo. URL: <https://lamanodelextranjero.com/2012/11/24/el-milagro-de-ana-sullivan-la-llave-del-mundo-esta-en-las-palabras/> [Consultat: 20 octubre 2017]

Heras, J. & Salvat, N. El milagro de Ana Sullivan. Website title: El rebost de Cinescola. URL: <https://elrebotdecinescola.wordpress.com/el-milagro-de-ana-sullivan/> [Consultat: 20 octubre 2017]

Calleja, D. Article title: El milagro de Ana Sullivan: análisis didáctico. Website title: Edukacine. blogspot.com.es. URL: <http://edukacine.blogspot.com.es/2008/05/el-milagro-de-ana-sullivan-analisis.html> [Consultat: 20 octubre 2017]

Keller, H. La historia de mi vida (1903). Editado por John Albert Macy. Traducido por Carmen de Burgos. Revisado por Aurora Rice. Sevilla: Editorial Renacimiento, 2012. 286 páginas. Biblioteca de la memoria. ISBN 9788484727330.

D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

- La intervenció educativa de l'Anne Sullivan es concreta en dos àmbits: per una banda, vol que l'Helen aprengui a fer les coses ella mateixa (vestir-se, esmorzar, etc) i a fer-les seguint unes normes (no agafar el menjar amb els dits, fer les coses en el moment que toca fer-les i no quan ella vol, etc); i, per altra banda, li vol ensenyar la base del llenguatge perquè pugui comunicar-se amb paraules i aprendre a llegir i a escriure. Penseu que els dos àmbits de la intervenció educativa són igualment importants per a fer-nos persones completes, autònomes i lliures? Creieu que algun dels dos àmbits és més important que l'altre?
- Creieu que el rigor de la mestra i l'esforç de l'alumna són condicions necessàries perquè els aprenentatges siguin assolits i útils per a la vida? L'Helen ha de fer un esforç molt important per poder estudiar i aprendre, tots l'hem de fer a la nostra manera.
- Creieu que avui, en termes generals, els mestres són com l'Anne Sullivan i els alumnes com l'Helen? Hem d'aprendre primer les normes de comportament de la nostra societat, malgrat que no les compartim totes o les considerem poc adients en alguns aspectes, per poder-les criticar o canviar després?
- Com interpreteu el doble final: el moment del miracle de la comprensió del sentit de la paraula aigua i com reconeix pel seu nom la mare i la mestra. La música hi juga un paper important?

SUMMERHILL per Conxi Reig i Jessica Cabezas

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **SUMMERHILL**
- Direcció: Jon East
- Any de producció: 2008
- Durada: 92 min.
- Guió: Alison Hume
- Fotografia: David Marsh
- Intèrprets: Olly Alexander, Annette Badland, Holly Bodimeade, Eliot Otis Brown Walters, Jessie Cave, Ron Cook, Ruth Gemmell, Rose Heiney, Sam Hoare
- Editora o distribuïdora: Tiger for BBC

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què**
El documental explica la història d'una escola fundada el 1921 per Alexander Sutherland Neill i situada en un llogaret de Sufflok (Anglaterra) a 160 kms. de Londres. Va tenir el seu origen en un mestre rural escocès amb una sòlida formació en psicoanàlisi, que s'oposava al moviment antiautoritari anglès. Crea Summerhill primer a Alemanya, i més tard, al nord-est de Gran Bretanya. Es tracta d'una moderna escola que busca abans que res la felicitat i llibertat dels nens / es als que educa, a més de ser una de les pioneres dins del moviment de les Escoles Lliures. Atén a nens d'educació primària i secundària. En l'actualitat la seva directora és la filla del seu fundador.
- **Per què**
Els seus principals missatges són:
Recerca de la felicitat i l'alegria com a fi de l'educació. En aquest sentit no concorda amb les doctrines religioses que culpabilitzen i reprimeixen als nens / es.
Recerca de la igualtat entre el desenvolupament intel·lectual i sentimental en l'educació.
Ferma convicció en la bondat natural dels éssers humans (Jean Jacques Rousseau).
L'amor i el respecte constitueixen les bases de la convivència.
Importància de la corporalitat i la sexualitat (en oposició a la teoria platònica).

- **On**

Va tenir el seu origen a Alemanya el 1921 a Hellerau, un suburbi de Dresden, amb el nom de Neue Schule, i després instal·lada a Àustria (Sonntagsberg). Posteriorment es va traslladar a Leiston (Anglaterra) conservant el nom de Summerhill. Descriu una societat en la qual es limita la llibertat dels nens / es, el que els impedeix el ple desenvolupament de les seves habilitats i capacitats cognitives i emocionals, de manera que defensen que cada nen / a ha d'anar descobrint el seu quefer i, per tant, el seu destí. Critiquen l'adoctrinament de l'escola tradicional en oposició a l'aprenentatge de la llibertat i el benestar emocional que ells defensen.

- **Qui**

El seu fundador Alexander Sutherland Neill (nascut el 1883) va ser un educador progressista escocès, considerat un dels pioners de l'educació en llibertat. El seu descontent amb la pedagogia convencional i oficial britànica el portaria fins a Alemanya en 1921, on va desenvolupar els mètodes que, després del seu retorn a Anglaterra, van donar caràcter a l'Escola de Summerhill. Després innumerables dificultats al llarg de tres quarts de segle, va ser oficialment reconeguda per la Ofsted anglesa el 2007 i, poc després, premiada per les Nacions Unides.

- **Com**

L'escola Summerhill és un internat en el qual conviuen nois i noies dels 5 als 16 anys. El seu fundador Neill creia que és més important el desenvolupament adequat de les emocions que l'avançament intel·lectual. Pensava que un nen emocionalment sa pot enfrontar-se en el futur al que vulgui fer i fins i tot posar-se a l'altura, en coneixements i recursos intel·lectuals, dels nens de l'escola convencional. La seva principal estratègia és el respecte dels interessos i peculiaritats dels nens / es que rep al seu centre. S'oposa a l'estímul de la competitivitat que caracteritza les escoles tradicionals, com ser "el millor de la classe", el amb millors notes o el més llest, entre altres qüestions. D'aquí que un símbol essencial d'aquest tipus d'educació és l'equilibri emocional com a factor clau perquè els nens / es siguin feliços, com a objectiu últim de l'educació. Pretén que cada estudiant aprengui a gestionar-se a si mateix, la seva ment, els seus jocs, els seus interessos, en resum: la seva llibertat.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana**

L'enfrontament al sistema per a defensar les llibertats dels individus: convivència amb els inspectors, escena del judici

L'articulació d'un sistema democràtic just per a tothom: les assemblees

La llibertat dels pares versus la llibertat dels fills, simbiosi o contradicció: la mare controla la filla mitjançant el mòbil, el pare que deixa el fill a l'escola i desapareix

El procés del noi que provoca l'incendi, és lliure de declarar o no. Quin procés fa? Com juguen els sentiments?

Els exalumnes que envien diners per a la supervivència de l'escola: motivació

- **Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació**
Relació entre llibertat i creativitat
Hi ha límits en l'educació en llibertat? Quins?
Quines conseqüències pot tenir una baixa assistència a les classes?
Quins avantatges/desavantatges proporciona el joc?
- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**
L'aprenentatge des de la no llibertat: Roald, Dahl (1998): *Matilda*. Londres. Cape
Experiències a contrastar: Escola Waldorf, Escola del Mar, escoles lliures catalanes.
Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional
Equitativitat en els vots, tots valen igual independentment de l'estatus. És just? Perquè?
L'èxit del sistema; què han après els alumnes de Summerhill respecte valors, continguts, autogestió, diàleg... és suficient?

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris**
El tema de la llibertat d'expressió que planteja aquest documental pot ser dialogat tant a primària com a secundària, encara que en diferents nivells d'aprofundiment. A secundària, per exemple, el diàleg pot tractar-se des de la llibertat individual, grupal i la que exerceix l'estat. En el cas de primària, es pot preguntar als nens què entenen per llibertat, com se la imaginem i quins exemples veuen que representin aquest concepte. Algunes activitats podrien ser:
 - **A nivell d'Educació Primària:**
Seria interessant veure petits moments del documental i preguntar-los sobre les seves impressions
Demandar-los que expressin el que entenen per llibertat a través d'algun dibuix o una figura manual i que al final de la classe l'expliquin a la resta de companys / es
Visitar alguna galeria d'art amb diferents expressions artístiques. Comentar les seves impressions
 - **A nivell d'Educació Secundària:**
Llegir una part de la constitució referida a la llibertat i debatre sobre les seves implicacions
Dialogar al voltant dels riscos que ha suposat al llarg de la història la llibertat d'expressió que han manifestat alguns personatges (seleccionar-los a criteri)
Amb les seves pròpies paraules escriure una definició de llibertat. Comentar amb la resta de la classe quins elements han tingut en comú.

- **Objectius**
 - Conèixer la teoria educativa que està darrere d'aquesta escola
 - Analitzar les implicacions que comporta una escola amb aquestes característiques
 - Promoure un diàleg i anàlisi crítica en relació a la filosofia d'aquesta manera d'ensenyar
 - Analitzar aspectes negatius i positius d'aquest mètode d'ensenyament basat en la llibertat
 - Aportar suggeriments al model educatiu
- **Contingut**
 - Teoria de l'Educació
 - Inteligència Emocional
 - Educació, política y democracia
 - Psicologia del desenvolupament
 - Filosofia
 - Ètica
 - Educació en valors
 - Investigació educativa en contextes multiculturals
 - Educació en la diversidad
 - Estratègies creatives i innovadores
- **Metodologia**
 - Lectures complementàries per aprofundir el coneixement en aquest tipus d'escola
 - Dur a terme debats que ampliïn punts de vista i percepció sobre aquest mètode d'ensenyament
 - Fer recerca de quines escoles existeixen avui dia basades en aquesta ideologia al nostre país
 - Dur a terme una reflexió personal a través d'un diari amb les nostres impressions.
- **Documentació**
 - Neill, A.S. (1986). Summerhill, la escuela de la felicidad. Barcelona: Eumo
 - Neill, A.S. (1975). Corazones, no solo cabezas. México: Editores Mexicanos unidos.
 - Neill, A.S.(1976). Autobiografía. Neill! Neill! Orange Peel!, Madrid: Fondo de Cultura Económica
 - Neill, A.S. (1976). Hijos en Libertad. Granica Editor. Mexico
 - Neill, A.S. (1978). Maestros problema y los problemas del maestro, México: Editores Mexicanos unidos
 - Fromm, E. (coord.) (1971). Summerhill: Pro y Contra. México: Fondo de Cultura Económica
 - Hemmings, R. (1975). Cincuenta años de libertad: las ideas de A.S Neill y la escuela de Summerhill. Madrid: Alianza
 - Popenoe, J. (1975). Summerhill. Una experiencia pedagógica revolucionaria. Barcelona: Laia
 - Toro, J. (1981). Mitos y errores educativos: Castigo, sobreprotección, Freinet, Summerhill. Barcelona: Fontanella.

C) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

Aquesta innovadora escola encara ara produeix sorpresa i inquietud, per la qual cosa és d'imaginar que a la època que va ser creada en va produir encara més. D'aquí que plantegi nombroses qüestions que ens possibiliten un gran debat. Entre aquestes suggerim les següents:

- És legítim atorgar llibertat en l'actuar dels nens / es ?, o es fa necessària una restricció de les seves llibertats? I si és així, on posem el límit?
- Resulta positiu que les famílies comparteixin completament els objectius de l'educació dels seus fills?
- Per què quan sorgeix una escola amb nous valors que s'escapen al tradicional, ens costa tant acceptar les seves propostes? Com s'explica el constant por al canvi?
- Per què en ocasions es desestima el valor del joc, les activitats manuals i artístiques en l'educació?
- Quina opinió et mereixen les següents frases? :
Hi ha milers de possibilitats i de coses a aprendre a la vida com per centrar-ho tot en les 10 assignatures amb uns temaris establerts
El més grandios de Summerhill és que respecta pràcticament al 100% a l'individu, fent-se responsable dels seus actes i de les seves decisions
Ningú pot decidir pel nen, sinó que és ell el que pren les regnes de la seva vida i tria el que vol fer, ja sigui anar a classe o no, ja sigui estudiar una hora de francès o dues
Quan penses en la idea de llibertat, quina imatge et ve a la ment i perquè.

TIERRA Y LIBERTAD per Gerard Ballesteros i Pilar Janer

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **LAND AND FREEDOM**
- Direcció: Ken Loach
- Producció: Rebecca O'Brian
- Any de producció: 1995
- Durada: 109 min
- País: Alemanya, Reino Unido, Italia, España
- Guió: Jim Allen
- Fotografia: Barry Ackroyd
- Muntatge: Jonathan Morris
- Música: George Fenton
- Intèrprets: Ian Hart, Rosana Pastor, Icíar Bollaín, Jordi Dauder, Tom Gilroy, Marc Martínez, Frédéric Pierrot.
- Gènere: Drama/Bélica
- Editora i distribuïdora: PolyGram Filmed Entertainment

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

- **Què**

La narrativa de la pel·lícula se desenvolupa en un llarg flashback. David Carr (Ian Hart), ja ancià, ha mort, i Kim (Suzanne Maddock), la seva neta descobreix antigues cartes, periòdics, fotografies i altres documents en la seva habitació: el que veiem a la pel·lícula és el que ell ha viscut.

Convencut de la necessitat d'ajudar als republicans espanyols en la seva lluita contra els nacionals feixistes, Carr, un jove treballador sense feina i membre del Partit Comunista, deixa Liverpool i viatja a Espanya per unir-se a les Brigades Internacionals. Creua la frontera catalana i casualment acaba alistat a la milícia del Partit Obrer d'Unificació Marxista (*POUM*) comandada per Lawrence, al front d'Aragó. En aquesta companyia, com en totes les milícies del POUM, homes i dones, com la jove i entusiasta Maite (Icíar Bollaín), lluiten junts. En les properes setmanes i mesos se fa

amigo de otros voluntarios extranjeros, como el francés Bernard Goujon (Frederic Pierrot), y se enamora de Blanca (Rosana Pastor), una miembro del POUM, que es también la ideóloga de este grupo.

Tras herirse (su arma precaria se le dispara), y recuperarse en un hospital en Barcelona, finalmente se une, de acuerdo con su plan original y contra la opinión de Blanca, a las Brigadas Internacionales respaldadas por el gobierno, y es testigo de primera mano de la propaganda estalinista y la represión ejercida contra los miembros del POUM y los anarquistas; regresa entonces a su antigua compañía, solo para ver como son rodeados por una unidad del gobierno ordenando su rendición: en un breve enfrentamiento Blanca es asesinada. Tras su funeral vuelve a Gran Bretaña con un pañuelo rojo lleno de tierra española.

Finalmente, la película vuelve al presente, y vemos el funeral de Carr, en el cual su nieta arroja la tierra española dentro de su tumba tras leer unas líneas de un poema de William Morris. A continuación ella y otros miembros de la familia realizan un saludo de estilo socialista, sugiriendo que Carr transmitió su compromiso, sus certezas y sus convicciones a su familia.

El final de la película se rodó en el pueblo abandonado de Les Alberedes, en Castellón de la Plana.

- **Per què**

La mayor parte de los críticos y espectadores advirtieron las similitudes entre la historia narrada en esta película y la de *Homenaje a Cataluña*, el libro de George Orwell, en el cual el autor escribió uno de los más famosos relatos sobre la Guerra Civil española, el de su propia experiencia como voluntario en el contingente enviado por el Partido Laborista Independiente, y que formó parte de la milicia del POUM antes de la supresión de este por el Partido Comunista, creciente en poder.

Los comunistas apoyados por la Unión Soviética y los demócratas republicanos se opusieron a la revolución social, y al ir progresando la guerra tomaron como ventaja su acceso a armas soviéticas para restablecer el control del gobierno sobre el esfuerzo bélico, tanto a través de la diplomacia como por la fuerza. Un hecho histórico, la sangrienta lucha entre republicanos y anarquistas para controlar el edificio de Telefónica en Barcelona, fue elegido por Loach como emblema de este conflicto interno (véase Jornadas de Mayo de 1937). El desencanto progresivo de Carr comienza en esta lucha sin sentido, que no es capaz de comprender, ya que se suponía que ambos grupos formaban parte del mismo bando. En cierto punto de la película se encuentra custodiando el cuartel general del Partido Comunista en Barcelona, y entabla una conversación en broma a través de las barricadas con la oposición anarquista. Le pregunta a un hombre de Mánchester que se encuentra entre ellos, "¿Por qué no estás aquí con nosotros?". En respuesta su compatriota le hace la misma pregunta, y Carr responde "No lo sé".

- **On**

Se sitúa entre los años 1936 y 1939, durante la guerra civil española, concretamente entre el frente del Ebro y Barcelona.

- **Qui**

En el marco de la Guerra Civil Española, los protagonistas son todos del bando Republicano, concretamente milicianos Internacionales. Todo gira entorno a la relación que tienen entre ellos con respecto al transcurrir de la guerra y a los diferentes sucesos que tienen lugar en aquel momento histórico.

Resulta muy interesante cómo interactúan todos, cada uno con su propio idioma y con la mentalidad propia del lugar de procedencia.

- **Com**

Un momento importante inspirado por hechos reales es la ejecución del cura de un pueblo por actuar en favor del bando fascista: él ha roto el secreto de confesión, contando a los fascistas el lugar donde los anarquistas estaban ocultos y causando de este modo sus muertes.

Según Ken Loach, la escena más importante de la película es el debate en una asamblea que se lleva a cabo en un pueblo liberado exitosamente por la milicia. Personas del lugar donde fue rodada la película participaron en esta escena. Los habitantes del pueblo expresan sus pensamientos libremente (a pesar de algunas dificultades con el idioma), discutiendo sobre si deben ser colectivizadas o no las tierras del pueblo y las del cura recientemente fusilado. Un americano de la milicia del POUM sostiene que antes deben esforzarse por ganar la guerra, sugiriendo que la colectivización y otras acciones revolucionarias quizás obstaculicen esos esfuerzos. Menciona que si dichas acciones y los eslóganes que las acompañan continúan, no conseguirán el apoyo de las democracias liberales tales como los Estados Unidos y Gran Bretaña ("Los estáis asustando", dice). La necesidad de una guerra y una revolución de forma simultánea es expresada por un miliciano alemán, quien dice que "en Alemania la revolución fue pospuesta y ahora Hitler está en el poder". Al final los aldeanos votan a favor de la colectivización, siguiendo por tanto los pasos del camino revolucionario. En las zonas controladas por anarquistas y socialistas este tipo de expropiación de la tierra era común, ya que la guerra civil fue acompañada de una revolución social.

- **Llenguatge cinematogràfic**

A lo largo de la película, se habla tanto español como inglés. Carr llega a España sin saber nada de español, pero va aprendiendo gradualmente; y por suerte para él la lengua franca en su milicia es el inglés.

En este film, Ken Loach nos da una visión diferente de la guerra a la que estamos acostumbrados en películas como Salvar al soldado Ryan o Pearl Harbor, que mueren cientos y miles de personas y al espectador le da igual. Aquí nos transmite con cada personaje un sentimiento con el que finalmente acabas cogiendo cariño a cada uno de ellos. Por lo que cada disparo se siente, cada herido se sufre y cada muerte se llora.

B) RELACIONAR

La pel·lícula gira entorn a la búsqueda de la libertad y la lucha por conseguir una mejor sociedad. El autor nos muestra que entre la lucha de lo social y lo individual reside la clave en el desarrollo de dicha sociedad.

La pel·lícula nos muestra diferentes formas de lucha en pos de un bien común, las luchas por los ideales y como la realidad y el miedo del ser humano, lo dificultan todo.

Resulta una pel·lícula donde los valores sociales, como la solidaridad, el compañerismo, la empatía, la ayuda mutua, y en definitiva el bien común, son valores destacados y que se muestran clave, a la hora de organizarnos como comunidad. Cualquier tipo de decisión es tomada democráticamente, discutida y consensuada por el resto del grupo, cosa que a nivel formativo y educativo, resulta de gran valor, si pretendes trabajar la pel·lícula con alumnos.

El valor que tuvieron muchos en una época complicada y convulsa en Europa, queda reflejado en la pel·lícula, donde hombres y mujeres, abandonaron sus hogares por defender unos ideales y una manera de entender el mundo, y fueron todos a luchar por defender la República Española. Luchaban, no por defender un régimen que ni tan siquiera conocían, puesto que no Vivían en tierras peninsulares, sino que luchaban por defender un ideal de sociedad que todos ellos compartían. Un ideal que tenía que ver con la ayuda mutua, la igualdad entre hombres y mujeres, igualdad de oportunidades, solidaridad y justicia...

D) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris**

Qualsevol grup d'estudiants majors de 15 anys. Resulta una molt bona pel·lícula, no només per a explicar un moment important de la història, sino també per treballar tot una sèrie de valors, solidaritat, cooperació, ajuda mútua, que moltes vegades ens oblidem de que són molt més necessaris, que no pas els de competitivitat, individualitat que s'ensenyen cada dia a les escoles.

Es podria treballar com a inici d'un debat entorn a la millor forma d'organització de la societat, sobre el sacrifici, la importància d'estar units o com tractar la diferència. Debats entorn a la Dreta i a l'esquerra.

- **Objectius**

Visió crítica de la societat. Fomentar el pensament crític. Treballar el binomi Societat/Individu. Treball del concepte de democràcia, d'anarquia, de comunisme, feixisme...

- **Contingut**

Amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent consideres que pot estar relacionada

- **Metodologia**

Tot hauria d'estar impregnat de debats a classe, lectures relacionades amb el moment històric, amb diferents maneres d'organització social, etc. Es tractaria de treballar amb dilemes i formes de pensar diferents a les dels altres, per a treballar la empatia i les estratègies per arribar a consensos socials amplis.

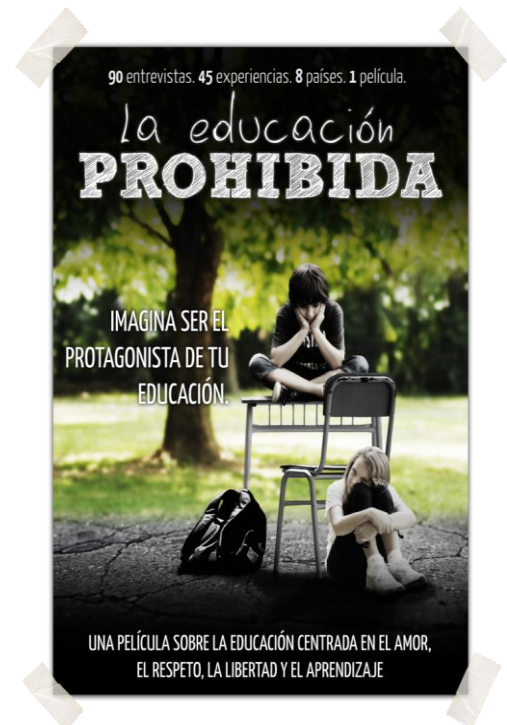
- **Documentació**

Es basa com s'ha dit anteriorment en el llibre "Homenatge a Catalunya" de George Orwell. La bibliografia recomanada serien tots els llibres o articles relacionats amb aquella època a europa, el sorgiment dels règims totalitaris, les lluites de classe i el resorgiment de noves formes d'organització social com el comunisme, l'anarquia, etc...

LA EDUCACIÓN PROHIBIDA per Marta Ollé i Rodrigo Cid

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **LA EDUCACIÓN PROHIBIDA**
- Direcció: Germán Doin
- Any de producció: 2012
- Durada: 121 min
- País: Argentina
- Guió: Germán Doin, Verónica Guzzo, Juan Vautista, Julieta Canicoba.
- Música: Javier Ruíz
- Fotografia: Sandra Grossi, Germán Doin
- Intèrprets: Santiago Magariños, Amira Ade, Nicolás Valenzuela, Gastón Pauls, María Alejandra Figueroa
- Productora: Eulan Producciones

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

- **Què**
Aquesta pel·lícula que simula un documental, comença amb un resum de la història de l'educació, intercalada amb entrevistes i experiències de vida del que és l'escola en l'actualitat. Es mostren els inicis del que és el sistema educatiu a Grècia, passant pel Despotisme Il·lustrat (segle XVIII), quan es funda el model actual. Es presenta l'escola actual amb la principal característica de ser un sistema totalment deshumanitzat, que tendeix cap a la homogeneïtat i la missió de la qual és construir nens iguals, que no es diferenciïn entre sí, amb els mateixos coneixements. Després ens mostra diferents experiències educatives no convencionals a països d'Amèrica Llatina i a l'Estat Espanyol, representant a institucions educatives amb pràctiques vinculades a les idees i pedagogies com l'Educació Popular, Waldorf, Montessori, Cossentini, Educació Llibertària, passant pel *homeschooling* i altres referències de l'anomenada "pedagogia progressista".
- **Per què**
En l'actual model educatiu, generalitzat en molts països, es premia la competència i no es tenen en compte els valors humans. Aquest sistema educatiu viu desconnectat de la realitat, mantenint-se estàtic tot i estar immers en una societat constantment canviant. Ara

bé, quan en algun moment s'ha intentat canviar el sistema educatiu tractant de convertir l'aprenentatge en un procés més autònom, dinàmic i lliure, la iniciativa ha estat rebutjada. El sistema educatiu actual s'entén com un procés mecànic i administratiu, en altres paraules, un lloc que genera treballadors. Per això, aquesta pel·lícula documental proposa generar i alimentar un debat de reflexió social sobre les bases que sostenen l'escola, promovent el desenvolupament d'una educació integral centrada en l'amor, el respecte, la llibertat i l'aprenentatge.

- **On**

El principal context és l'Escola com a institució, en la qual té lloc el procés educatiu, però mostrada a través de diferents ambients, ja que transcórre en sales de classes de països de diferents zones geogràfiques. En ella es descriuen, a través d'entrevistes a professionals i educadors, com s'ha desenvolupat el procés educatiu fins als nostres dies i ens posen sobre la taula propostes per generar un nou model d'escola, pensant que l'actual ja no és funcional a la societat, exemplificant-la amb una història d'uns estudiants de l'escola argentina.

En totes aquestes situacions, tant en les entrevistes com en les recreacions, es descriuen una institució escolar desfaçada, que no està connectada amb la realitat, que no educa als estudiants sinó que els instrueix.

- **Qui**

Els personatges que apareixen són els actors dins d'una escola. Hi ha gran quantitat de professors i professores que són entrevistats i donen les seves opinions sobre el que ha estat el procés d'educació en aquest sistema que no permet una educació en llibertat, com també l'aparició d'estudiants, mostrats en ple procés d'aprenentatge tradicional dins d'una escola tradicional, donant a conèixer als seus professors i a tota l'audiència, que existeixen altres maneres de formar-se, que empren la creativitat, el respecte i la llibertat.

- **Com**

Aquest document ens hauria de plantejar la necessitat de reflexionar sobre el fet de per què se segueix insistint en ordenar l'aprenentatge, quan s'ha demostrat que aquest procés no és lineal, ja que en ell intervenen gran quantitat de factors com l'entorn, la situació personal, les emocions, etc. A més a més, existeix una tendència a forçar l'abast d'uns objectius preestablerts en un determinat temps (cursos, assignatures, etc.). L'escola actual posa èmfasi en els resultats (aprovar un examen, accedir a estudis superiors, ...) però la veritable motivació de l'alumne hauria de trobar-se en aquest camí, hauria de ser el propi procés d'aprenentatge.

També el documental ens planteja que l'educació ha de prioritzar l'experimentació, el descobriment, el joc, afavorir l'aprenentatge lliure i el ritme personalitzat, on cada estudiant trobi les seves pròpies respostes i no que aprengui respostes predefinides que li otorga l'escola, és a dir, en altres paraules, que cada infant i cada jove tinguin la llibertat de formar-se a sí mateixos.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana**

És una crítica sobre l'actuació de l'actual sistema educatiu i el que hauria de ser el fet educatiu, és a dir, un enfrontament directe entre l'adoctrinament i la llibertat d'aprendre de manera individualitzada.

Els estudiants no són cossos buits, cadascú aporta la seva motxilla d'experiències, de connexions neurals que determinen la seva manera d'entendre el món. No és necessari reformar-los i no són objectes de la societat. Ells tenen la capacitat de créixer i aprendre de manera innata, i no necessiten d'intervenció externa, només requereixen un entorn favorable, per això cal respectar la seva naturalesa lliure.

El procés d'educar es converteix només en instrucció i genera pèrdua de llibertat d'actuació per a conèixer.

L'educació actual tendeix a l'homogeneralització dels estudiants, i amb aquesta manera d'actuar es fa palesa la pèrdua de la seva individualitat i la llibertat de ser aquelles persones que vulguin arribar a ser.

- **Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació**

L'actual sistema educatiu classifica i modela, no permet el desenvolupament dels nens i joves de manera lliure per arribar a ser persones úniques.

L'educació ha de ser llibertat, sense llibertat, no hi ha creixement i, per tant, no hi ha educació.

Els infants han de tenir temps de jugar a l'escola, han de poder avorrir-se, i això els ajudarà a prendre decisions.

La neurociència reclama que els infants i joves puguin conduir el seu propi aprenentatge tenint en compte allò que a ells els interessa, allò pel que estiguin motivats, d'aquesta manera aprenen significativament.

El fet d'aprendre significativament implica, necessàriament, que l'educació estigui interconnectada, que no hi hagi parcel·lació en assignatures, sinó que es tracti tot el que cal aprendre de manera natural.

- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**

Captain Fantastic (Capità Fantàstic): film (2106),

<https://www.youtube.com/watch?v=WRdNtmG8cHk>

Illich, Iván (1974). *La sociedad desescolarizada*. Barcelona: Barral.

Freire, Paulo (1969). *La educación como práctica de la libertad*. Río de Janeiro: Paz e Terra.

Freire, Paulo (1973). *Pedagogía del oprimido*. Argentina: Siglo XXI.

Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i professional

Cal que analitzem de manera crítica el rol dels docents a l'aula i fora d'ella, davant dels alumnes, així com també el rol de la família en aquest procés d'aprenentatge.

Obrir els ulls i la ment a noves mirades sobre com enfrontar el fet educatiu
Plantejar-nos desenvolupar una tasca educativa real.

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

• Sentit i destinataris

La llibertat entesa com la possibilitat d'ensenyar i aprendre de manera diferent al que entén el sistema educatiu tradicional és aplicable a estudiants de Magisteri o de Cicles Formatius d'Educació i Pedagogia, així com a docents en desenvolupament de la seva vida professional. Un altre col·lectiu al qui pot interessar el tema és a les famílies que vulguin donar més llibertat als infants per descobrir-se a si mateixos i aprendre a ser persones autònomes, responsables i segures de si mateixes.

• Objectius

Identificar el paper del docent en el sistema educatiu plantejat actualment i en un sistema educatiu basat en el respecte per l'infant i el seu ritme d'aprenentatge
Conèixer les diferents maneres d'entendre l'educació i la infància
Identificar patrons actuals de comportament per part de docents i pares, en l'acompanyament a l'aprenentatge dels infants
Concienciar que una educació respectuosa (dels ritmes i dels infants) és possible, deixant de banda la classificació actual dels currículums educatius.

• Continguts

El sistema educatiu: què ha de canviar; com adaptar-s'hi ??
El rol del docent
El rol de les famílies
Viure en societat: família, tribu, ciutat
Establiment de Normes i límits
Metodologies de treball
Neurociència aplicada a l'educació
Teoria de l'Educació
Inteligència Emocional
Educació, política y democràcia
Psicologia del desenvolupament
Filosofia
Ètica
Educació en valors
Educació en la diversidad
Estratègies creatives i innovadores
Intel·ligències múltiples / Estils d'aprenentatge / Pedagogia Sistèmica.

- **Metodologia**

Lectures complementàries per aprofundir el coneixement en aquest tipus d'educació

Dur a terme debats que amplii punts de vista i percepció sobre aquesta manera d'entendre l'educació

Fer recerca de quines escoles existeixen avui dia basades en aquesta ideologia al nostre país

Dur a terme una reflexió personal a través d'un diari amb les pròpies impressions.

- **Documentació**

Bona, C. (2015), La nueva educación: Los retos y desafíos de un maestro de hoy. Barcelona: Plaza & Janés.

Bona, C. (2016). Escuelas que cambian el mundo. Barcelona: Plaza & Janés.

García, A. (2017). Otra educación ya es posible: una introducción a las pedagogías alternativas. Valencia: Litera Libros.

Hemmings, R. (1975). Cincuenta años de libertad: las ideas de A.S Neill y la escuela de Summerhill. Madrid: Alianza.

Mora, F. (2013). Neuroeducación. Solo Se Puede Aprender Aquello Que Se Ama. Madrid: Alianza.

Neill, A.S. (1986). Summerhill, la escuela de la felicidad. Barcelona: Eumo.

Neill, A.S. (1976). Hijos en Libertad. México: Granica ed.

Neill, A.S. (1975). Corazones, no solo cabezas. México: Editores Mexicanos Unidos.

Popenoe, J. (1975). Summerhill. Una experiencia pedagógica revolucionaria. Barcelona: Laia.

Robinson, K. (2016). Escuelas creativas: La revolución que está transformando la educación. Colombia: Clave.

Romera, M. (2017). La familia, la primera escuela de las emociones. Barcelona: Destino.

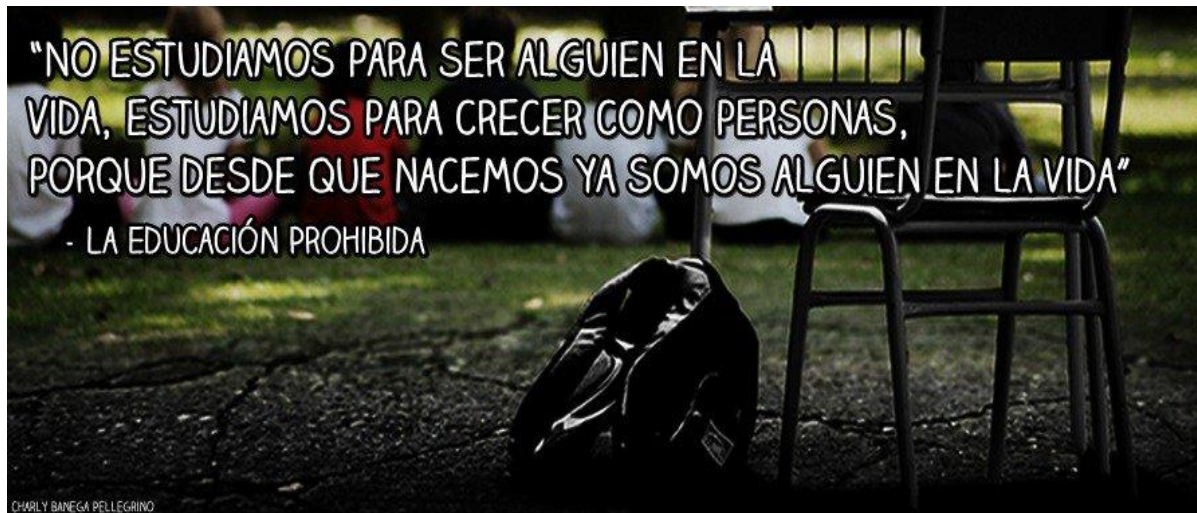
Toro, J. (1981). Mitos y errores educativos: Castigo, sobreprotección, Freinet, Summerhill. Barcelona: Fontanella.

D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

Aquesta innovadora escola encara ara produeix sorpresa i inquietud, per la qual cosa és d'imaginar que a la època que va ser creada en va produir encara més. D'aquí que plantegi nombroses qüestions que ens possibiliten un gran debat. Entre aquestes suggerim les següents:

- Què ens cal als educadors per deixar-nos portar pels ritmes dels nens?
- Què s'ha de canviar en el sistema educatiu per què sigui respectuós?
- Quins valors creieu que cal que els nens adoptin? Aquests valors es poden adoptar mitjançant un tipus d'educació diferent?
- Quina és l'existència dels límits en una educació respectuosa?
- Des de la neurociència, es dóna una importància vital al joc i a l'experimentació, així com a la interconnexió entre els diferents àmbits de la vida. Per què el sistema educatiu actual segueix treballant per assignatures independents?
- La importància de les relacions en la vida vs la importància de les relacions a l'escola. (relacions entre continguts, relacions entre persones, emocions, etc.)

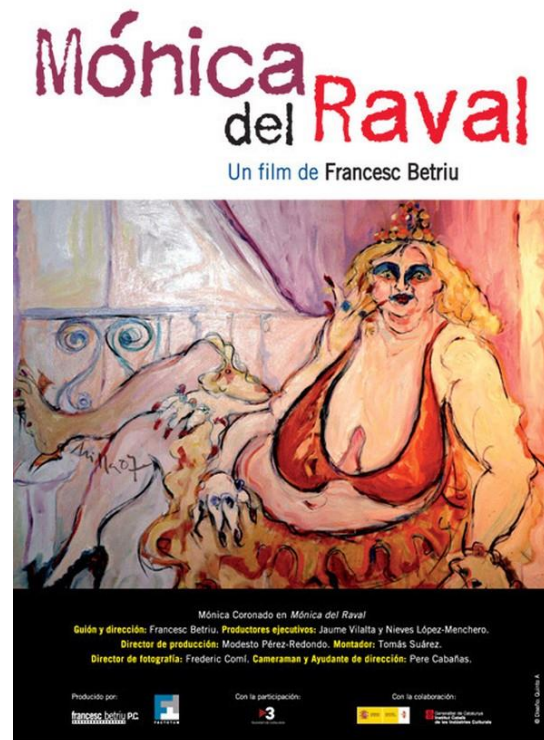
- L'atenció a les emocions des de la visió de l'escola que mostra "La Educación Prohibida" en relació al tracte que se'n fa a l'escola tradicional.
- On rau la llibertat de les famílies per triar el tipus d'educació que volen que rebin els seus fills?
- On rau la llibertat del mestre per plantejar l'educació que acompanya de manera diferent a com s'ha entès fins ara?

MONICA DEL RAVAL per Nacho Jarne

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **MÓNICA DEL RAVAL**
- Direcció : Francesc Betriu
- Producció: Nieves López-Menchero y Jaume Vilalta
- Any de producció: 2009
- Durada: 110 min.
- Guió: Francesc Betriu
- Fotografia: Frederic Comí
- Muntatge: Tomás Suárez
- Intèrprets: Mónica Coronado
- Editora o distribuïdora: Badtri

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

- **Què**
Mónica del Raval se trata de un film entre el documental y la creación, presenta el autorretrato lúcido y descarnado, no exento de ironía y sarcasmo, de una chica original de La Mancha, que llegó a Barcelona hace 20 años y que, durante todo este tiempo, ha estado ejerciendo la prostitución callejera en el barcelonés barrio del Raval.
- **Per què**
La libertad de una mujer que decide ejercer la prostitución y llevar una vida que, sin ser nada fácil, le permite llevar su profesión con dignidad y siendo muy consciente de cuál es su situación y la del entorno en el que ejerce su oficio. Una historia sobre la dignidad personal y el respeto hacía cualquier elección personal.

- **On**

La película se ambienta en Barcelona, más concretamente en el barrio del Raval; una amalgama de personas, razas y culturas que supone el reflejo de una Barcelona diversa y compleja.

- **Qui**

El principal protagonista es Mónica, una mujer llamada Ramona Coronado, que llegó a Barcelona en los años ochenta y que decidió ejercer la prostitución por elección personal. Mónica representa una de las presencias pintorescas que perpetúan la bulliciosa mitología de las Ramblas en unos tiempos en los que el turismo Low Cost y la especulación inmobiliaria empezaban a hacer mella en esa Barcelona canalla y eterna de la que cada vez queda menos. La voz de Mónica construye muy bien el relato de su propia vida, pero la película también se interesa por los alrededores en los que vive: ahí aflora un valioso enjambre de historias y presencias, todo un mosaico de afectos y solidaridades.

- **Llenguatge cinematogràfic**

La película tiene una puesta en escena sencilla en la que el director nos muestra la realidad, como buen documentalista, de forma directa pero complaciente con sus personajes. En la cinta prevalece el primer plano y gracias a ello comprendemos la esencia de los personajes y somos capaces de entender sus motivaciones e inquietudes. Lo que prima en la película no es la puesta en escena, sino la capacidad del director para ejercer de cirujano y escrutar con su cámara/bisturí una realidad que sólo se puede entender desde la cercanía y, por qué no, el respeto a unos personajes que se muestran profundamente humanos.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

Existen algunas películas que, sin ser cinematográficamente brillantes, tienen algo especial dentro de sus fotogramas; películas capaces de activar los resortes de nuestra memoria, de hacernos reflexionar sobre los acontecimientos que forman parte de nuestra vida; films artísticamente fallidos, pero con la facultad de agitar nuestras emociones, con el don de transformarse en un espejo que nos muestra, de forma diáfana y cruel, la visión parcial, distorsionada, narcisista, subjetiva, muchas veces errática, que tenemos de nosotros mismos; historias, en definitiva, que logran que seamos conscientes de lo profundamente egoístas y contradictorios que somos todos los seres humanos.

Este tipo de películas no afectan a todos los espectadores por igual: el cine es una experiencia completamente subjetiva, y serán las vivencias y experiencias de cada individuo las que, en última instancia, determinen que historias son capaces o no de impactarnos. La diversidad humana se mide en función de criterios individuales, de lo relativo, lo particular. Por ello resulta tan difícil y complejo el ejercicio de la crítica. ¿Acaso existen criterios universalmente aceptados para valorar el arte? ¿Podemos hablar de categorías absolutas que nos permitan determinar si una película es buena o mala, emocionante o aburrida, agradable o desagradable? Sinceramente, creo que no.

Desde mi punto de vista, el mayor acierto de Mónica del Raval ha sido lograr que resulte mucho más interesante lo que intuimos que lo que vemos de forma directa. Esta es una película en la que gracias a los pequeños detalles y matices descubrimos a unos personajes apasionantes, a unos seres conmovedores, patéticos, torturados y por ello humanos y creíbles; una cinta en la que una figura desconocida para la mayoría como es la de Mónica del Raval nos acaba interesando como ser humano; en la que la iconografía recreada y mostrada nos retrotrae a universos de dolor y placer, de angustia y liberación, de aparente felicidad y melancólica pena... de tristeza y de volátil alegría. Ésta es una película en la que lo pequeño y lo circunstancial, articulan un discurso donde las pasiones, las contradicciones y el dolor de los sentimientos a flor de piel son diseccionados a través de una narración interesada por entender las circunstancias de los personajes que la pueblan.

Lo que nos muestra la película es la historia de una mujer que, con toda la conciencia del mundo, decide ejercer la prostitución en uno de los barrios más deprimidos de la vieja Barcelona. En un momento en el que las libertades parece que sólo pasan por el pensamiento único de la colectividad, sea del signo que sea, y del aborregamiento de una sociedad que no es capaz de entender que lo verdaderamente transgresor es llevar hasta las últimas consecuencias el derecho de la individualidad; llama la atención encontrarnos con alguien que es capaz de orientar su vida hacia los caminos que desea o, simplemente, decide... Y todo ello sin perder la dignidad y sin sentir que tu vida transgrede las normas establecidas por el establishment social. Sólo cuenta la dignidad y la decisión individual de hacer, o pensar, lo que nos venga en gana.

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

Esta es una película pensada para alumnos de Bachillerato en adelante. Por su trama y la reflexión que nos plantea no creo que sea adecuada para personas demasiado jóvenes y/o inmaduras que entiendan el sentido de su historia. La película nos habla de la libertad individual, pero también reflexiona sobre una Barcelona y un barrio que, desgraciadamente, está desapareciendo; sobre una ciudad que muere bajo los efectos de la modernidad y el turismo. La cinta, más allá de una historia de vida, es una reflexión sobre el paso del tiempo y la memoria.

Yo orientaría la cinta desde una doble perspectiva:

Una primera podría tratar sobre una reflexión sobre la individualidad y la coherencia de asumir una vida que, fuera de las normas, copa nuestras propias expectativas personales. ¿Mónica es prostituta por “necesidad” pero también ejerce la profesión libremente? Esa es la clave para entender la trama de la película y el sentido último de la misma.

Por otra parte, la película también nos habla de una Barcelona que ya no existe y que está desapareciendo a causa de un modelo de ciudad que está acabando (Afortunada, desafortunada o inexorablemente) con una forma de entender la ciudad que cada vez es más ajena a las nuevas generaciones.

Además, se podría profundizar y reflexionar sobre diferentes contenidos, señalando a modo de ejemplo los siguientes

D) QÜESTIONS PER AL DEBAT

- El respeto hacia la libertad de decisión individual
- Las expectativas vitales
- El amor y el sexo como parte del comportamiento humano
- El autoconocimiento y el control emocional
- El descubrimiento de la propia identidad
- Las relaciones afectivas
- La complejidad del paso del tiempo
- Los cambios sociales y económicos en la ciudad
- Las diferentes ciudades que se encuentran dentro de una gran urbe.

FIGURAS OCULTAS

per Anna Falcón, Urgell Poch, Àngels Renom i
Immaculada Bordas

FITXA TÈCNICA

- Títol original: HIDDEN FIGURES
- Direcció: Theodore Melfi
- Producció: Fox 2000 Pictures
- Any de producció: 2016
- Durada: 127 min
- Guió: Allison Schroeder, Theodore Melfi
- Fotografia: Mandy Walker
- Muntatge: Peter Teschner
- Música: Benjamin Walfisch, Pharrell Williams, Hans Zimmer
- Intèrprets: Taraji P. Henson, Octavia Spencer, Janelle Monáe, Kevin Costner, Kirsten Dunst, Glen Powell, Jim Parsons
- Editora o distribuïdora: Levantine Films / Chernin Entertainment / Fox 2000 Pictures

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què**
La pel·lícula explica la història de tres científiques afroamericanes als EEUU dels anys 60 en el context de la cursa espacial per arribar a la lluna abans que el bloc soviètic. Observem com el seu talent i valor es posa de manifest en una societat que desprecia el sexe femení i la raça negra.
- **Per què**
La lluita de les tres protagonistes parla de la defensa dels drets humans i del reconeixement de les capacitats de l'altre, especialment quan aquest altre és menyspreat i deshumanitzat per la cultura dominant (masclista i racista en el context americà de mitjans de s. XX).
- **On**
La història succeeix a l'estat de Washignton, capital dels Estats Units d'Amèrica. Representa l'imperi garant de la llibertat enfront de l'oponent principal en el context de la Guerra Freda amb la Unió Soviètica i el model comunista de defensa de la igualtat. La defensa del

valor de la llibertat que encarnen els EEUU entra en conflicte amb la societat patriarcal que ens presenta el film, on les dones afroamericanes pateixen una doble estigmatització i retallada de les seves oportunitats d'expressió, creixement i participació social.

- **Qui**

Katherine Johnson, Dorothy Vaughan i Mary Jackson són les tres protagonistes del film. Són enginyeres i matemàtiques de la NASA que somien amb la idea de contribuir a la cursa espacial dels Estats Units als anys 60, malgrat la pressió que exerceix la seva realitat familiar (humil però cohesionada), social (en plena segregació racial als EUA i fortament jerarquitzada i masclista) i política (polítiques socials que exemplifiquen el pensament racista i misògen de l'època, en una institució governamental que enmarca aquests valors). Pel que fa als rols secundaris masculins, tenim Kevin Costner com a Al Harrison, cap d'una divisió especial de la NASA encarregada de l'exploració espacial a la Lluna. Al Harrison es presenta com un personatge humà, i valent i apassionat del treball de les persones sense importar la seva raça, gènere o classe social. En certa manera aliniat amb el personatge de l'astronauta, que si bé molt menor en pes i profunditat, agraeix la tasca de les matemàtiques i creu en les seves capacitats. En contraposició a aquestes figures i emcarnant el tarannà general del gènere masculí a la pel·lícula, tenim Paul Stafford, interpretat per Jim Parsons, en el paper d'un home cregut i arrogant que denigra aquells invisibilitzats pels valors socials imperants.

- **Com**

La primera de les estratègies al pensar en el missatge de la pel·lícula i com se'n fa la transmissió a l'espectador ens obliga a fixar-nos en el títol original, Hidden Figures. En la traducció es perd el sentit de la paraula "figures" que es refereix tant a figures com a nombres. En aquest sentit, el títol fa referència al potencial ocult de les protagonistes (i al col·lectiu de dones afroamericanes de manera general) però també al fet de descobrir aquells nombres que permeten calcular la forma de portar a l'home a la lluna.

Una primera escena significativa la veiem quan les tres dones comparteixen viatge i punxen una roda: ràpidament es posen a canviar la roda elles mateixes mostrant la valentia i coneixement que la societat presentada identifica com a masculins.

La seva actitud ferma i dialogant, intel·ligent i provocadora des de l'humor mostra protagonistes capaces en front d'homes grisos i uniformats (des de la policia fins als treballadors de la NASA) que s'organitzen al voltant de fortes jerarquies i rituals de pertinença (el cafè, els lavabos... en definitiva els elements de la segregació pel color de la pell).

- **Llenguatge cinematogràfic:**

La pel·lícula succeeix bàsicament en dos escenaris diferenciats. D'un costat apareixen imatges de l'entorn de les tres protagonistes, sovint en un espai obert, colorista, amb força gent (família, veïns, amics) que es relacionen entre ells. També observem relacions més íntimes en espais tancats, com els domicilis de les protagonistes, on de nou s'aprecia l'esclat de la vida i la relació entre persones.

D'altra banda veiem els escenaris de les instal·lacions de la NASA, d'un tamany immens

molt superior a l'humà, el que aporta una sensació de petitesa de l'home (o la dona) davant unes infraestructures mastodòntiques. Un exemple en són les llargues distàncies que ha de fer una de les protagonistes enmig del campus de la NASA per anar al wc.

En general la llum i els colors són freqüents i potents, mostrant un món agradable i vital, fet que es pot contradir amb el tema més obscur de la pel·lícula (la discriminació) i que ha estat motiu de crítica (veure més a baix) al voler presentar-se com un film amable amb un baix contingut de reivindicació real.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana**

La seqüència on es visualitza la precocitat del talent matemàtic d'una de les protagonistes, Katherine, als 8 anys, amb la resolució a la pissarra d'una equació. Mes avançat el film, en segueix presentant a la mateixa noia, ja adulta a la NASA, enfilada en una escala, davant una enorme pissarra amb l'atenta mirada d'un equip d'engenyers. A través de manifestar el seu talent, va obtenint el reconeixement de l'equip i l'acceptació de la valua professional juntament amb les altres dues companyes.

El tema de la Setmana de Cinema Formatiu gira a l'entorn de les Llibertats. Representades en nombroses escenes al llarg del relat. Una gesta important en la societat dels anys en que es produeix (1941 i successius) i amb la lluita pels drets civils de col·lectius socialment exclosos, la guerra freda entre EEUU i la Unió Soviètica,. Un exemple de superació malgrat les dificultats, traspassant línees per la seva condició de dones i aconseguint finalment el reconeixement. Una lluita reivindicant la igualtat de drets i oportunitats, la capacitat d'escollir, la no submissió a una condició social dels sistema que negaba el drets fonamentals per la seva condició de gènere, raça i accés a un mon professional i científic, fins aleshores un feu liderat i exclusiu per homes.

Un altre aspecte a recollir i analitzar és la decissió pionera que s'implanta a Langley (seu de la NASA a l'estat de Virgínia)): la crecció de guarderies (1943) pel personal contractat al centre que permetia a les dones continuar amb la seva carrera professional si aquestes tenien fills mesures que conciliaven la vida professional/laboral i la família

- **Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació**

Aquesta pel·lícula tracta de manera manifesta el problema de l'exclusió per raons de racisme. "Poc inclinat al principi, el director d'aquesta oficina, l'Harrison (Kevin Costner) comença a adonar-se que tot el sistema que exclou Katherine és una qüestió de racisme que impedeix el progrés dels seus treballs, de manera que decideix donar-li un major protagonisme, malgrat les crítiques que haurà d'enfrontar".

<http://www.elespectadorimaginario.com/figuras-ocultas/>

"El 1962, quan els enginyers de la NASA li van mostrar a John Glenn les trajectòries calculades pel nou i flamant ordinador IBM 7090 i que li anaven a convertir en el primer nord-americà en orbitar el planeta, l'astronauta va respondre: "Porteu-me a la noia i que

revisa els números. Si ella diu que estan bé, estaré a punt per enlairar-se ". Aquesta noia era: Katherine Johnson, una de las 'west computers' de la agencia is protagonista del film <http://www.heraldo.es/noticias/suplementos/tercer-milenio/investigacion/2017/01/20/las-computadoras-humanas-langley-1154396-2121029.html>

L'argument ens permet treballar a l'Aula i encetar debats reflexius a parti de la situació viscudes per les protagonistes:

La lluita contra el racisme, la igualtat d'oportunitats, la discriminació per raó de raça i sexe, els valors del sistema, la cultura de la desigualtat, el reconeixement dels drets de les persones, el talent, la formació i l'excel·lència un valor afegit en el reconeixement professional i social... la constància, el treball d'equip, la cultura de l'esforç... les tecnologies aplicades a la recerca científica, el valor dels aprenentatges, el paper rellevant de la dona en la carrera espacial, els estereotips socials,

- **Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes**

"Billy Elliot": contraposició de les aptituds i voluntats d'un noi que vol fer allò que socialment s'associa amb el gènere femení (llibertat individual vs. norma social)

"Fences": el seu protagonista, interpretat per Denzel Washington, relata la vida anònima i arquetípica d'un home de mitjana edat d'una Amèrica en plena segregació racial

"Precious": la dura vida d'una adolescent afroamericana en un barri marginal i un entorn desestructurat (doble discriminació)

"La 'interseccionalidad' del género con otras desigualdades en la política de la Unión Europea 1", Emanuela Lombardo y Mieke Verloo. Revista Española de Ciencia Política. Núm. 23, Julio 2010, pp. 11-30

<http://www.urv.cat/media/upload/arxius/igualtat/JeanMonnet/2012/lombardoverloo.pdf>

- **Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional**

L'esforç per incorporar els avenços tecnològics i l'ús de noves tecnologies. La formació continuada en un món en constant evolució. El desenvolupament de les capacitats personals i professionals, actituds i valors. Desenvolupar el pensament crític i analític . Treballar l'autoconfiança, la confiabilitat. El treball per la defensa dels drets propis i socials.

C) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris**

Adolescents, joves de batxillerat, Cicles Formatius i Graus Universitaris

- **Objectius**

Una reflexió sobre L'esperit feminista que planteja el film. Una forma diferent de lluitar per els drets civils de la raça negra als anys 60 al mateix temps que les dones ho feien per aconseguir la igualtat en altres àmbits i especialment en el laboral

Fer un debat sobre la situació d'injustícia a la qual van ser sotmeses les protagonistes

- **Contingut**

Debatre sobre la capacitat i opcions de les persones en la lluita pels seus drets i llibertats

L'empoderament personal a partir de processos vivencials diferents però amb objectius de lluita comuns

La necessitat de plantar cara a les injustícies i a la discriminació

El risc que es considerin situacions discriminatòries o injustes com una pràctica acceptada tot evitant la crítica social

La constatació que la "unió fa la força" en els processos de lluita

- **Metodologia**

S'utilitzarien diferents estratègies didàctiques que, a tall d'exemple podrien ser les següents:

Debat a classe sobre l'educació en valors i la cultura de la pau

Treballar a nivell grupal sobre els drets humans

Fer un debat a l'entorn de la violència, els conflictes polítics i la segregació tot aportant vies de resolució

Fer un dossier de premsa on es recullin situacions reivindicatives actuals i els objectius pretesos.

Analitzar situacions superades on sigui palés les transformacions obtingudes en diferents àmbits socials

Presentar un relat o una història personal on es posi de manifest la superació o reivindicació d'una situació professional, ètnica o de gènere

- **Documentació**

Pel que fa a lectures de recolzament podríem proposar la següent:

La història de Katherine Johnson, a el [diario.es](http://www.diario.es):

http://www.eldiario.es/hojaderouter/ciencia/Katherine_Johnson-NASA-Estados_Unidos-matematicas_0_519348384.html

Autora del text original: <http://margotleeshetterly.com>

I pel que fa a les Crítiques:

El séptimo Arte: <https://www.elseptimoarte.net/foro/index.php?topic=36091.0>

"Melfi se dedica sistemáticamente a complacer a la audiencia con una sucesión de momentos que derrochan buenos sentimientos y cierto aire de auto-satisfacción pero tienden a simplificar las batallas contra el sexismo y el racismo que sus protagonistas sostuvieron, resumiéndolas en unos pocos personajes que al principio de la película son intolerantes y al final cambian de actitud." El Periódico, Nando Salvá.

D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

- La situació descrita a la pel·lícula és aïllada o la podem trobar en la actualitat? En la societat americana o en d'altres?

- Els homes i les dones tenen capacitats diferenciades? En quins àmbits podem pensar d'aquesta manera o bé al contrari? Quines estratègies se'ns ocorren per treure el màxim partit col·lectiu de les capacitats individuals?
- La pel·lícula s'enmarca en el context de la Guerra Freda, en la que els EUA representaven la llibertat del capitalisme i la URSS defensava la igualtat des de la seva proposta socialista. Com podem resoldre la relació entre llibertat i igualtat?
- Pensar estratègies per combatre discriminació múltiple o interseccionalitat.

FAHRENHEIT 451

per Núria Lorenzo i Marian Baqués

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **FARENHEIT 451**
- Any: 1966
- Duració: 108 min.
- País: Regne Unit
- Director: François Truffaut
- Guio: François Truffaut, Jean-Louis Richard (Novela: Ray Bradbury)
- Música: Bernard Herrmann
- Fotografia: Nicolas Roeg
- Reparto: Julie Christie, Oskar Werner, Cyril Cusack, Anton Diffring, Jeremy Spenser, Ann Bell, Alex Scott, Bee Duffell, Caroline Hunt, Anna Palk
- Productora: Anglo Enterprises / Vineyard Film
- Gènere: Ciència ficció; Literatura; Sàtira; Distòpia; Bombers

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què**
Guy Montag és un cremador de llibres, en una societat en què llegir és delictes perquè incita a pensar i a qüestionar el poder, en comptes d'abandonar-se a l'hedonisme imperant recomanat pel govern. La trobada amb una dona fa que el protagonista entri en crisi i es qüestionari la seva feina. Llavors, entra en contacte amb un grup dissident que memoritza els llibres perquè no se'n perdi el missatge. La seva cap l'adverteix i intenta justificar la censura, segons ella adoptada lliurement pels ciutadans per tal de ser feliços i no amoïnar-se amb lectures pertorbadores. El govern el persegueix i ataca la ciutat amb bombes i controls policials, però les persones lliures escapen al camp i es transmeten la literatura oralment esperant el moment en què la societat permetrà de nou el retorn de la cultura.

- **Per què**

Els temes principals que apareixen són la censura, el poder, la importància de la literatura i de la paraula com a font i vehicle del pensament, la tecnologia i la responsabilitat col·lectiva enfront dels abusos dels governants o el rumb de la societat.

Els crítics també hi han vist una al·lusió a la caça de bruixes dels EUA als anys 50 i un atac a aquells que menyspreen l'anomenada alta cultura o són addictes a la televisió i a un lleure alienant.

La novel·la i la pel·lícula fa pensar en que la humanitat decidim què volem ser, podem destruir-nos, aprendre o no dels errors passats, donar-nos per rendits o tenir una actitud activa de construcció de la societat.

- **On**

La novel·la va ser escrita l'any 1953, es futurista i profètica. Apareixen tecnologies que no existien en aquell moment i eren impensables (pantalles interactives de grans dimensions) tot i així la representació que en fa no es gaire positiva (gent que només escolta música i notícies transmises per uns minúsculs auriculars, control policial molt fort, etc.), ans al contrari, ens mostra una societat conformista, drogada i alienada. La història succeeix en un temps futur inexacte, no es nomena cap data que es pugui prendre com a referent. Es desenvolupa principalment en un ambient urbà.

- **Qui**

Guy Montag: bomber protagonista que es planteja les regles de la societat i acaba sent un símbol de la resistència (per això, el govern desencadena una persecució contra ell).

Mildred: dona de Guy, representa la típica dona integrada en el sistema, només pendent de les telesèries i de les seves amigues amb la seva xerrada superficial, fugint de tot dolor i per tant de la mateixa vida.

Clarisse McClellan: adolescent rebel que qüestiona els fonaments del sistema i que serveix de pedra de toc per a Guy.

Equip de cremadors: companys de feina de Guy; serveixen per a articular el debat sobre la lectura, argumentant-ne en contra; i és evident per al lector que el seu odi prové de traumes.

Faber: intel·lectual i antic professor de literatura, articula el debat a favor dels llibres.

Granger: líder de la resistència en l'exili, comanda un grup de persones que memoritzen els llibres.

- **Com**

En la novel·la i en la pel·lícula s'utilitzen molts simbolismes per fer referència a la censura, al control polític, a la manipulació de les persones i les societats. La figura del poder representada pels bombers, la lluita del coneixement enfront de la ignorància, ... tot i que el títol fa referència a la temperatura a la que es crema el paper, durant tota la història penses a quina temperatura es cremen les idees, al creativitats, la discrepància i com ho fem per mantenir-les.

- **Llenguatge cinematogràfic**

Truffaut utilitza de tal manera el llenguatge cinematogràfic que en aquesta obra iguala el talent literari de Bradbury. L'obra es constitueix en un clàssic per als cineastes. Bradbury deia que "la falta d'educació converteix els llibres en innecessaris i fa que es cremin sols". D'aquesta manera el tema subjacent és l'educatiu.

B) RELACIONAR I REFLEXIONAR

- **Interpretar l'argument i les escenes rellevants sobre el tema nuclear d'aquesta setmana**

Cadascuna de les escenes podria obrir un debat destaquem aquests temes

La prohibició de llegir i la impossibilitat de pensar

El paper social dels intel·lectuals, de vegades passius i anònims

El valor i el sentit de la vida ara i en el futur

La censura i les tecnologies, el control social.

- **Reflexionar sobre les idees que suggereix per a la formació**

Valor de la cultura escrita per davant de les tecnologies de la informació

Transmissió de la cultura i valor de la lectura

Cultures de l'oci i l'entreteniment

Com fomentar el pensament crític i la defensa de les conviccions personals

Concepte de felicitat i desenvolupament personal.

- **Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca a nivell de vida quotidiana i professional**

La pel·lícula i el llibre no es deixen indiferents. Tota mestra/e i tota bibliotecària/o hauria de conèixer aquesta obra i pensar en quina és la seva funció i missió com agent de transmissió de la cultura i la lectura. Lectura que és imprescindible per llegir el món i entendre'l, per al desenvolupament crític, per poder gaudir dels llibres i per poder continuar aprenent al llarg de tota la vida.

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris**

Tant el llibre com la pel·lícula s'han utilitzat i s'utilitzen en l'ensenyament secundari i en educació d'adults o universitat.

En destaquem 4 propostes didàctiques disponibles en internet:

<http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/lectures/fahrenheit451/index.htm>

http://www.pazcondignidad.org/files/Fahrenheit_final.pdf

<https://jaumecentelles.cat/2014/07/12/la-quema-de-libros-prohibidos-fahrenheit-451/>

<https://personaslibro.com/category/premios/>

- **Objectius**

La defensa de les conviccions pròpies i personals
El valor de la lectura i la cultura impresa
L'ús de les tecnologies i l'oci
El sentit de la vida i el què destaquem com important.

- **Contingut**

Literatura
Biblioteconomia
Biblioteques Humanes
Tradició oral
Polítiques culturals.

- **Metodologia**

Reflexions individuals sobre temes que provoca aquesta pel·lícula
Debats específics al voltant de temes concrets sorgits d'aquesta pel·lícula amb experiències personals i/o properes al respecte.

- **Documentació**

Bradbury, R., Subirana, J., & Munné-Jordà, A. (2000). Fahrenheit 451. Barcelona: Proa. Recuperat de http://cataleg.ub.edu/record=b1727535~S1*spi

Club de lectura de relats curts de la Biblioteca Central Tecla Sala. (n.d.). Les cròniques marcianes de Ray Bradbury. L'Hospitalet de Llobregat: Biblioteca Central Tecla Sala. Recuperat de

<http://www.bibliotequeslh.cat/utills/obreFitxer.ashx?Fw9EVw48XS5LqazAsjioRZLEO7lcVANSiDcwqazCtYqazAp4rjNFDkXEPcwH0jFc3QVQsovkv>

Gago Menor, A., de la Cruz Benito, U., & Gago Rodríguez, R. (n.d.). Cine derechos humanos II: material didáctico 4º de ESO: Fahrenheit 451 de Ray Bradbury (Comunicación y democracia). Junta de Comnudades de Castilla-La Mancha. Recuperat de:

http://www.pazcondignidad.org/files/Fahrenheit_final.pdf

Morera Velázquez, H., & Roca Herrera, M. (2007). Els llibres i la lectura. Volum 1. El poder dels llibres. Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Recuperat de:

http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0071/a53f4b4c-8639-450c-92b8-5a0bdc951de7/Lectura_2006_v1.pdf

Muñoz Infante, L. (2011). Las distopías: Fahrenheit 451 [Treball de Recerca de Batxillerat]. Barcelona: IES Verdager.

Piras, S. (2014). Fahrenheit 451, Ray Bradbury: ¡Adiós, queridos libros! - Fabulantes. Recuperat el 12/11/2017, de <http://www.fabulantes.com/2014/10/fahrenheit-451-ray-bradbury/>

Truffaut, F. (1974). La noche americana: guión; Fahrenheit 451: diario de rodaje... Valencia: Fernando Torres. Recuperat de http://cataleg.ub.edu/record=b1333353~S1*spi

Truffaut, F., Christie, J., Werner, O., Richard, J.-L., & Bradbury, R. (2003). Fahrenheit 451. Madrid: Universal Studios. Recuperat de http://cataleg.ub.edu/record=b1986007~S1*spi

LA OLA per Pilar Janer i Gerard Ballesteros

FITXA TÈCNICA

- Títol original: **DIE WELLE**
- Direcció : Dennis Gansel
- Producció: Christian Becker, Nina Maag y David Groenewold
- Any de producció: 2008
- Durada: 108 min
- Guió: Dennis Gansel i Peter Thorwart; basada en el relat curt de William Ron Jones i en l'obra de Johnny Dawkins i Ron Birnbach
- Fotografia: Torsten Breuer
- Muntatge: Ueli Christen
- Música: Heiko Maile
- Intèrprets: Jürgen Vogel, Frederick Lau, Max Riemelt, Jennifer Ulrich, Christiane Paul, Elyas M'Barek, Cristina Do Rego, Jacob Matschenz, Maximilian Mauff, Ferdinand Schmidt-Modrow
- Editora o distribuïdora: Rat Pack Filmproductions / Constantin Film

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

- **Què**
A la tardor de 1967 Ron Jones, un professor d'història d'un institut de Palo Alto a Califòrnia, no va tenir resposta per a la pregunta d'un dels seus alumnes: *Com és possible que el poble alemany al·legui ignorància respecte a la massacre del poble jueu?* En aquest moment Jones va decidir fer un experiment amb els seus alumnes: va implantar un règim d'extrema disciplina a l'aula, restringint-los les llibertats i fent-los formar en unitat. El nom d'aquest moviment va ser "The Third Wave" (la tercera onada). Davant la sorpresa del professor, els alumnes es van entusiasmar fins a tal punt que als pocs dies van començar a espiar-se els

uns als altres i a assetjar als que no volien unir-se al seu grup. Al cinquè dia Ron Jones es va veure obligat a acabar amb l'experiment abans que les coses arribessin més lluny.

Aquesta pel·lícula pren com a argument aquesta història real. Durant la setmana de projectes en un institut, al professor Rainer Wenger se li ocorre la idea d'un experiment que expliqui als seus alumnes quin és el funcionament dels governs totalitaris. Comença així un experiment que acabarà amb resultats tràgics. En a penes uns dies, el que comença amb una sèrie d'idees innòcues com la disciplina i el sentiment de comunitat es va convertint en un moviment real: l'Onada. El tercer dia, els alumnes comencen a aïllar-se i amenaçar-se entre si. Quan el conflicte finalment trenca en violència, el professor decideix no seguir amb l'experiment, però llavors és massa tard, l'Onada s'ha descontrolat...

- **Per què**

L'onada com un fet social és el poder de coerció que es manifesta des del primer moment. Encara que hagi començat d'una manera lliure i en certa manera democràtica, on els individus que després hi formaran part, decideixen integrar el grup per voluntat pròpia, des del moment en que *L'onada* es troba desenvolupada es pot observar com s'imposa sobre tots els individus del grup, i a més a més, s'exterioritza. Aquest és el moment on comença a desenvolupar-se una consciència col·lectiva que es transforma en independent dels individus, és una força social que els transcendeix i els arrossega, expulsant la seva voluntat individual, en una corrent col·lectiva es fa cada vegada més forta.

- **On**

Alemanya contemporània, amb el pes de tot l'holocaust al darrera. Institut pública amb alumnes amb realitats i itineraris personals diferents però amb patiments similars.

- **Qui**

El líder, que sembla que hagi estat escollit democràticament, és un dels símbols més importants del grup.

Apart del líder s'observen dos rols destacats i clarament diferenciats: un és el de la Karo, que és una molt bona alumna i l'altre és el del Tim, que pateix exclusió per part dels seus companys i busca en tot moment incloure's per ser acceptat.

- **Com**

El primer dia es tria a un líder que es preocupa de vetllar pel benestar dels altres. així es tracta la disciplina i la companyonia reforçant la integració i el sentiment de grup.

Durant el segon dia es canvia als alumnes de lloc per reforçar les seves habilitats entre companys. S'estableix un uniforme per solucionar els problemes que puguin sorgir amb la vestimenta i les diferències socials, eliminant també la individualitat. En el grup es crea una fraternitat i un sentit de defensa recurrent a la violència per defensar els membres. Per iniciativa pròpia recorre a l'ús d'armes per intimidar.

El tercer dia de l'experiment es menysprea als que no comparteixen els ideals del moviment i se'ls exclou. Porten a terme mesures de pressió perquè la gent s'uneixi. Es donen episodis de violència per defensar els seus símbols, i fins i tot es recorre a l'ús d'armes per intimidar.

Per al quart dia ja reben agressions en resposta a les seves accions per part d'un altre grup. Es consolida el sentit d'unitat i l'expressió dels seus símbols i la seva vandalisme té repercussions mediàtiques. Els militants s'unifiquen de manera massiva en un esdeveniment esportiu i es justifica el seu comportament violent en el mateix. També censuren qualsevol informació en contra del seu moviment. Només en aquest moment Rainer s'adona que l'experiment s'escapa de control.

L'últim dia, mitjançant l'agressivitat i la imposició d'idees amb violència física, Rainer fa comprendre als alumnes que pateixen de submissió davant la figura del seu líder i que tot el seu comportament justifica el model autoritari i classista que han format.

- **Llenguatge cinematogràfic**

La fotografia és clara i realista, ens mostra una ciutat, un institut normal i corrent. Els joves protagonistes no deixen de ser arquetips de les tribus urbanes i propers a l'estètica adolescent actual. L'ús de la càmera es caracteritza per plans fixos, aquesta sempre se situa en un punt clau que ens permet ser espectadors de tota l'acció. Som espectadors omniscients.

B) RELACIONAR I RELEXIONAR

És important treballar conceptes de *llibertat de càtedra i llibertat d'expressió*. Veure quins són els límits

S'ha d'analitzar perquè l'experiment no ha funcionat

Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu

Relaciona idees o escenes amb aspectes educatius o de formació

Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes

Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional.

E) APLICAR DIDÀCTICAMENT

- **Sentit i destinataris**

Aquesta pel·lícula va destinada a **secundària** i per a grups d'educadors.

- **Continguts i Metodologia**

Què t'ha semblat aquesta pel·lícula? T'ha agradat? Justifica-ho

Amb quin personatge t'identifiques més? I amb quin menys? En ambdós casos, justifica-ho

Què creus que és el que ha fallat en l'experiment del professor Wegner? Argumenta-ho

Coneixes algun cas en el que una persona o grup es comporti de manera similar al que has observat a la pel·lícula? Explica-ho

Per finalitzar el treball entorn aquesta pel·lícula proposem la realització de debats que versin sobre alguns dels temes següents, com ara:

La individualitat i l'autonomia personal de cada persona

El poder del grup sobre els integrants que ho componen.

La necessitat de l'home de sostenir-se en diferents formes de govern.

Les formes de govern que s'han desenvolupat al llarg de la història de la humanitat, i com resulta més apropiada.

Debatre sobre el refrany "L'home és l'únic animal que ensopega dues vegades amb la mateixa pedra"

Les guerres i per què es produeixen

El lideratge: positiu o negatiu?

La tolerància i la integració

El feixisme.

- **Objectius**

Treballar conceptes com *autocràcia*, *totalitarisme*, *feixisme*, *nazisme*, *anarquia*.

D) QÜESTIONS OBERTES PER AL DEBAT

- Importància de mantenir l'actitud crítica davant de les circumstàncies encara que qui mani digui una altra cosa. És un acte de responsabilitat
- El concepte de fanatisme: és perillós?, es pot evitar?
- Treballar el concepte d'assemblea participativa. Veure quins mecanismes de funcionament tenen i com es regulen
- Relacions d'amistat que apareixen a la pel·lícula, quines són d'amistat sana i quines no.